

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-betűs betű sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.
Nyílttér postt. sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- A krétal bonyodalom.
- Aradi urinó pöre egy fényképért.
- A sikkesztő irónő.
- A vivómester családi drámája.
- Elhalasztották a közkórház kibővítését.
- Lángokban álló vonat.
- Kipusztított család.
- A primadonna pöre.
- A fluinei bankrablás.
- A bakkarát áldozatát rehabilitálták.
- Sztrájkoló táncosok.

Hatvan év.

Arad, augusztus 12.

Ezt a napot nem szokás megünnepelni. Szónoka, dalosa, hirdetője nincs az évfordulónak. Emlékkő sincsen, amely a nagy dátumot számon tartsa az események színhelyén. Azt mondják: az ünneplés a multnak örvendés, ujjongó mozzanatait keresi. Az ünnepnek az a hivatása: lelkesítsen, felbuzdulást fakasszon. Mi lelkesítő lehet a kapituláció emlékében? Milyen érzéseket lehet táplálni az azon való visszagondolásban, hogy a magyar önállóság a rája terpeszkedő hatalmak sulya alatt összeroppan?

És ez még sem igaz. A szomorú évfordulók megünnepelésére előttünk álló, fenséges példa: a vértanúk ünnepe. Ha ünnepejük, — aminthogy minden időkben ünnepeünk kell, — október hatodikát, akkor nem szabad hétköznapul hagyni azt a napot,

amelyen az ő sorsuk már el volt jegezve a halállal.

Határkő ez a nap: hatvanadik fordulónapja a szabadság kalendáriumának. Régi, fehérhajú emberek ha szólnak előttünk, régi, felejtésbe mohosodó eseményekről ha hallunk, két részre oszlik az idő. Világos előtt és Világos után. Világos előtt csupa dicsőség, csupa öntudat, a nemzet teljes függetlenségének rövid időre teljes urrá lett eszméje. Világos után: a nirvána. Halál, börtön, abszolutizmus. Egy napon milyen szédületes fordult sarkán az ország! A vigakból szomorúak, a rajongókból kétségbeesettek, a fiatalokból öregek, a hatalmasokból semmik és az idegen, szürke hivatalnokokból gögös urak lettek azon a napon, a szerencsétlen tizenhárom dátumon.

Sajog az emlék, de azért nem oktalanság fölujítani a fájdalmat. Hiszen ami ott elveszett, annak csak morzsáit kaparhatta ki Deák Ferenc. Politikai életünknek új meg új jelenségei mutatnak arra, hogy mennyire külszínes dolog a mi önállóságunk. Minden évfordulón kínálkozik valami annak az illusztrálására, hogy a mi nemzeti életünk nem egyéb, mint a nagy kapitulációk szakadatlan láncai. Amikor az ország leszerelni kénytelen a gazdasági önállás vágyaival, amelytől a jövője függ, amelyhez ugyszólván minden lakójának érdeke oda van kötve, nem vagyunk mi ak-

kor még mindig — Világos után? Cenzura nélkül, Bach-huszárok, becirkerek nélkül, parlamenttel és autonóm-törvényhatóságokkal, — de még mindig bénultan annak az ütésnek hatása alatt, amely a kezünkől kivette a fegyvert.

S ha egyébert nem, ezért kellene a magyarok emlékezetének a fegyverletétel évfordulójához vissza-visszatérni. Nem az öröm ragyogása közben: a bánat félhomályában látjuk meg tisztán és himpor nélkül a mai állapotot. A vig ünnep lelkesedése, mámora bódultá tesz, amelynek káprázata szebbnek festi a jelent, mint a minő. De a komoly alkonyat kiválóan alkalmas a magába szállásra, az önmegismerésre. Gondoljunk Világosra és nézzük meg magunkat; meglátjuk, hogy mennyivel adósunk még ez a nap, a katasztrófa napja.

Ahogy a reichstadi herceg a vagrami sikon áll, úgy nézhetünk mi szét a szöllősi malom táján. Amott Napoleon bukott el, itt a magyar függetlenség gondolata. S a világhódító hős után a beteges, elpuhult, képzelgő tehetetlen ivadék maradt hátra: a szabad, fényes multnak elbukása után mi, a fásult, független államot játszó, beteges, tehetetlen jelen. A reichstadi hercegből az átöröklött vér nem csinált új Napoleont, mi is leszármazói vagyunk a Világos előtt élő magyaroknak, de hozzájuk hasonlóak nem leszünk soha.

A had íráság előtt.

Írta: Kéle.

Az 1849-ik év őszén, a világosi fegyverletétel után, szomorú szüretje volt a magyaroknak. Sehoh nem látjuk az ez időtájt megszokott vidám társaságot. Azelőtt jókedvű fesztelenséggel mulatott az őszi időszak beálltával a társadalom színe-java, cigányzene mellett, hol egyik, hol másik szólóhegyen. Az öregek szalonasütéssel szórakoztak, míg a fiatalok táncra perdültek a réten.

Igy jött össze 1846-ban a beregmezei Bucsu-kastélyban szüreti mulatságra a szomszédos megyék előkelősége.

A vendégszerető háziasszony Pogány Józsefné, született Perényi Borbála bárónő volt.

Együtt van már a Perényi-Sztojka atyafiság, Bémer báró püspök, a családnak rokona. Hat vármegye ifjúsága és még egyre gördülnek a kocsi ujonnan érkező vendégekkel, amit az emeleti szalon ablakából néznek a háziak.

Esteledett. A háziurat várják, ki még nem tért vissza Beregszászról. De ime éppen jön.

Egyszerre nagy sikoly! Négy gyönyörű fakó fordult be a kapun, oly nagy bravurral, hogy a hintó fölborul s az érkezők az árokban fekszenek. — Jaj, az uram! jaj! — siránkozik a háziasszony, mire jelentik: — Nem a nagyságos ur, de Bayék fordultak föl. — Hála Istennek! — kiált föl az ideges báróné, általános derűtség közepette, teljesen megfeledkezve

minden köteles részveétről. No, de hamar megvigasztalódnak; senkinek baja nem esett.

Kicsi lévén az ebédli ennyi vendég befogadására, a nagy pincében terített a bárónő. Fenyőfával, lombbal diszítve, valóságos impozáns e paradicsommá varázsolt földalatti barlang, száz, meg száz viaszgyertya lángja mellett. Ez alatt az emeleti szobában reggelig lejtették a táncot.

E szép, e jó idők hova tűntek? — 1849-ben még a szólótoke is lehorgasztott fővel áll a hegyen, busan, hervadtan. Nem ajándékozta meg gazdáját dus fürtökkel. Sem jó termés, sem jókedv. Vendég egy sem jött. A szöllősi hegyen magányosan szüretel az öreg Sztojka báró. Csak leánya van vele, Mán Józsefné. Mind a ketten szomoruan ülnek az egykor oly vidám kolna terraszán. Együtt bánkódnak az internált férj, illetve vő sorsán. A fiatal asszony azonkívül aggodva látja öreg atyja gyengülését és féltő gondnal örködik a nyolcvanas évekhez közeledő aggastyánon.

Egy napon két nagy, pecsétes, hivatalos levelet hoznak. Az öreg bárót és leányát föl hívja a hadbíró, hogy tizennégy napon belül jelentkezzenek Pesten, elővezetetés terhe mellett.

Beadványt intéznek, hogy az öreg ur, tekintettel nagy korára és gyöngékedésére, nem utazhatik. A felelet nem soká készt: Ha nem jöhet saját erejéből, szuronyos csendőrök fogják szekerre emelni és föl vinni Pestre. Így tehát mennie kellett. Leánya kísérte. Mind a ket-

tőt Teleki Blankával és Lövey Klárával való összeköttetésük miatt idézték meg.

Tiz napos volt az ut; nehéz és fáradtságos.

Pestre érve, másnap jelentkezik az öreg báró s leánya. Csodálkozva néz az auditor a megtört alakra:

— Hát az ur mit akar?

— Becitáltak kihallgatásra.

Leinti a kezével:

— Menjen haza meghalni. A mumiák nem lehetnek rebellisek.

Es kihallgatás nélkül elbocsátja.

— En is haza mehetek? — kérdezi Mán Sztojka báróné.

— Oh, nem — felel az auditor gunyosan. — Onnel sok dolgunk van. Holnap délelőtt kihallgatjuk.

E felelet egy pillanatra a félelem érzését kelti a fiatal asszonyban; de csak egy pillanatra. Aztán elhatározza magában, hogy minden erejét összeszedve, arra fog törekedni, hogy a kihallgatáskor nyugodtságát el ne veszítse.

Es ez sikerült is. Velezületett bátorsága megfélemlítést nem ismert; sőt ha provokáltak, dacolt a veszedelemmel.

Nyugtalanul telt el az est a budai szálláson. Az ablak mellett ül a báróné álmatlanul s kinéz a Dunára. Ejjél után halk kopogás riasztja föl. Reszketve közeledik az ajtóhoz. Kérdésére Csányi Dani kér egy percre bebocsáttatást fontos ügyben.

— És talán ez a magaismeret az, amely visszatart ennek a történelmi napnak illendő ünneplésétől.

Egy szomorú nap eseményeit elfeledtetheti hatvan esztendőnek sikeres munkája. De hatvan esztendő eredménytelen küzdelem csak még szomorubbá, még felejthetlenebbé teszi a világsi kapituláció napját.

A krétai bonyodalom.

Békés elintézés előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

Törökországnak és Görögországnak konfliktusa már szűnőfélben van. A török minisztertanács ma elfogadhatónak találta a görög választ és valószínű, hogy a hatalmak közbelépésével most már békében el lehet intézni a Kréta szigete miatt felmerült bonyodalmat.

Mai távirataink itt következnek:

Konstantinápolyból táviratozzák: Illetékes helyről szerzett értesülés szerint rendkívüli minisztertanács fogja megállapítani az új jegyzéket, melyben a porta a görög jegyzéknek Krétára vonatkozó passzusát kielégítőnek találja ugyan, de azt a kifogást emeli, hogy Krétában a görög lobogót görög esendőtisztek tüzték ki és Görögországot felszólítja, hogy az áruhába öltözött tiszteket Macedóniában, Janinában és a szigettengeren valamint Krétában, miután azoknak üzemleiről a portának bizonyítékai vannak, dezavualja. Csak ezen az alapon lehetséges a békés viszony helyreállítása.

Konstantinápolyi távirat jelenti: A nagyvezér a minisztertanács után a következőket mondta:

— A görög válasz nem teljesen kielégítő, de mégis elfogadható, mert azt a kijelentést tartalmazza, hogy Görögország nem dolgozik Kréta annektálása érdekében és formálisan tagadja, hogy a görög kormányt a macedon görög bandák üzemleiről felelősségre lehetne vonni.

Berlinből táviratozzák: Szaloniki jelentések szerint a nagyhatalmak közbelépése folytán a

harcias kedv csökkenőben van. Az utörök bizottság Konstantinápolyból azt a megnyugtató jelentést kapta, hogy a krétai kérdés Törökországra nézve kedvező megoldás előtt áll.

Aradi urinő pöre egy fényképért.

Szerzői jog bitorlásáért elítélt fotográfus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Egy aradi urinő panasza folytán nem mindennapi perben hozott ma döntést a budapesti királyi törvényszék. Szerzői jog bitorlásáért elítélt egy fényképészt, mert a róla készített fénykép utánrendelését meghatalmazás nélkül másnak szolgáltatta ki. Az érdekes pör előzményei ezek:

D. M.-né aradi urinő, Kalmár Antal budapesti fényképész ellen szerzői jog bitorlásáért keresetet indított Krenner Zoltán dr. aradi ügyvéd útján a budapesti törvényszék előtt azért, mert a fényképész jogosulatlanul készített és kiszolgáltattott egy arcképet azon felvételtől, amelyet az urinő megrendelésére készített a fényképész még 1904-ben.

A budapesti törvényszék elrendelte a bizonyítási eljárást, amelynek során D. M.-né beigazolta, hogy a fényképésznél annak idején 12 db. fényképet készített és hogy a fényképész a képeknek 52747. számot adott. A fényképész jogosulatlan kézbe való kiszolgáltatására úgy jött rá az urinő, hogy férje, D. M. időközben válópört indított ellene és csatolta a válópör aktáihoz felesége fényképét, de csatolta egyik barátjának fényképét is, mert a kihallgatott tanukkal bizonyítani kívánta, hogy barátja és felesége között szerelmi viszony áll fenn. A fényképeket pedig azért csatolta, hogy a tanuk — a fénykép felmutatása után — a személyekre vonatkozólag jobban legyenek értesülve. A budapesti törvényszék az aradi törvényszéktől beszerezte a válópör iratait és ezeket az adatokat megállapította.

D. M.-né azt is beigazolta a pör során, hogy a válópörhöz csatolt fényképet a fényképész nem az ő megrendelése folytán készítette, hanem egy általa ismeretlen egyén részére, egyszerű írásbeli megrendelésére szolgáltatta ki.

kendőt huzott ki. Erre a jelre az ablakból egy zsinogea szürke papirlap ereszkedett le, amit Mánné mohón fölkapott. Szemeivel bucsut intve a fogoly barátjának, távoztak.

A Széchenyi téri kioszkba tértek reggelizni, hogy mielőbb olvashassák az értékes levélkét, míg Csányi azt a baráti szolgálatot vállalta magára, hogy fölvisit Budára a hölgyek honfelelő tárcájáért.

A kicsike szürke papirlapon csak ennyi volt: „Semmit nem vallottam te rólad, tagadj mindent. Légy bátor, de vigyázz szavaidra.” Sem megszólítás, sem aláírás. De az oly jól ösmert kedves vonások igazolták írójuk személyazonosságát.

Miután ő rajta már amugy sem lehetett segíteni, a nemeslelkű nő arra törekedett, hogy megmentse barátját az övéhez hasonló szomorú sorsból. Megtudta Csányitól Mánné küszöbön lévő kihallgatását. Tartott tőle, hogy abban a hitben, hogy ő bevallotta együttműködésüket egyik-másik inkriminált dologban, Mánné nem fog merni tagadni és így ezzel még bajba sodorhatja magát. Ez okból mindenáron fölvilágosítani kívánta őt s utbaigazítani, ami nagy előnyére vált Mánnénak.

Ezre gyöngéd figyelemnek lehetett köszönni azt a szerencsés körülményt, hogy oly biztos föllépést tanusított az egész kihallgatás alatt. És e föllépése döntő befolyással volt egész jövőjére.

Első sorban Dercsényiné Sztójka Julia bárónőt szólították a hadbírósg kihallgatási

Kalmár Antal fényképész a perben avval védekezett, hogy a fényképészek között általános szokás, hogy az utánrendeléseknél nem kutatják a megrendelő személyét. A szokás az, hogy az utánrendelésre vonatkozó megbízás felmutatását nem kívánják és úgy jelen esetben az utánrendelt fényképet ő teljes jóhiszeműséggel szolgáltatta ki az általa ismeretlen egyénnek.

A törvényszék azonban nem fogadta el a fényképész érveléseit, helyt adott a keresetnek és az 1884. évi 16-ik törvények 71. §-ába ütköző szerzői jog bitorlását megállapította, valamint megállapította a fényképész gondatlanságát is, mert nem győződött meg, hogy az utánrendelő megbízottja volt-e az eredeti megrendelőnek és ezért 40 korona pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 4 napi elzárásra ítélte.

A sikkasztó irónő.

Kedélyes fogház.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

Lipthay Lipták Irén neve már évek óta szerepel az irodalomban. Több novellája jelent meg a napilapokban, azonkívül a kolozsvári és a kecskeméti színház nagy sikerrel adta elő a „Végzet” című színművét. Mivel azonban Lipták Irénnek nagyon gyöngén jövedelmezett az irodalom, Budapesten a 18. számú postahivatalnál postakezelői állást vállalt. Lipták Irén könnyelműen kezelte a rábizott hivatalos pénzeket s hosszabb idő alatt 5500 koronát elsikkasztott a pénztárból. Fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene, ő azonban meg sem várta a vizsgálat eredményét hanem kiutazott Berlinbe, ahol egy németül megírt darabjáról tárgyalt a „Deutsches Theater”-rel, amely el is fogadta előadásra a darabot. A fegyelmi vizsgálat befejezése után felettes hatóságának a feljelentésére a rendőrség elrendelte Lipták Irén letartóztatását, amely Berlinben történt meg. Hazahozták az irónőt, aki ellen sikkasztás büntette címén emelt vádat a királyi ügyészség.

A fogházban kitűnően érzi magát és kijelentette, hogy nem kívánja szabadlábra való helyezését, már csak azért sem, mert a fogságban nyugodtan dolgozhatik. Már vizsgálati fo-

termébe, mint volt növendékét a két elfogott asszonynak. Alig félóra kihallgatás után ájultan hozták ki a hathónapos fiatal asszonyt. Az auditort ez eset láthatólag megrendítette. Maga sietett ki, hogy a künn várakozó férjét behívja.

Most következett Mánné, Sztójka Klára bárónő kihallgatása. Belépve, kétoldalt hat-hat katona állott szuronysegezve körülötte, valószínűleg abból a célból, hogy a kihallgatandót ezzel terrorizálják.

A rendes formalitások elintézése után megkezdődött a kihallgatás német nyelven:

— Osmeri Teleki Blankát és Lövey Klárát?

— Mind a kettő barátnóm.

— Önök leveleztek is.

— Igen.

— Miről folyt a levelezés?

— Családi boldogságomról, kis fiamról.

— Ön, bárónő, nagyon szellemes asszonynak van elismerve; lehetséges-e, hogy nem talált volna ennél érdekesebb témát a levelezésre?

— Nekem ez volt a legérdekesebb.

Az auditor megesővalta a fejét s folytatta: — Az önök házában egy mulatságot rendeztek.

— Ez többször megtörtént.

— Egy ízben tombolajáték is volt.

— Lehet; nem emlékszem.

— A tárgyak között egy dohányzacskó is volt.

— Nem emlékszem.

Lövey Klára, ki a Neugebaude börtönében ül, küldötte őt üzenettel. Kéreti barátnőjét, sétáljon reggel nyolc órakor cellájának rácsablaka előtt, honnan kis papirlapot fog leereszteni. Otódik kaputól jobbra, nyolcadik ablak.

Csányi aranyokkal nyerte meg a profosz engedelmét Lövey Kláránál való rövidke látogatásra, azon a címen, hogy vőlegénye. De mivel csupán a börtönőr jelenlétében történhetett meg e három pernyi látogatás, latin nyelven váltottak pár szót, hogy amaz ne érthesse.

Kora reggel már talpon volt Mán Józsefné. Fölindultan sietett át Pestre nővérével, Dercsényi Lászlóné Sztójka Julia bárónővel.

A hidnál vették észre, hogy nagy izgatottságukban otthon felelték tárcájukat. A börtönőrnő Julia visszatérést javasolt, de Mánné attól félve, hogy így elkésik a Lövey Klárától meghatározott óráról, elszántsággal ment neki a hidnak s midőn az őt vámot kért, fölhaborodást színelve mondotta szigorú hangon:

— Mióta fizet a hidon katonatiszt neje?

A dolog sikerült. Pardont kérve bocsátotta őket át a vámor.

Siettek a Neugebaude felé, s mély meghatottsággal pillantották meg a rács mögött Lövey Klára kedves alakját. Csányi a távolban állott őrt.

Készen haladtak az ablak alatt nyugodtan betávozva. Csak távolról mertek fölneézni. Midőn harmadszor közeledtek, Csányi zsebéből fehér

goly volt, amikor „Ketten egyedül” című darabját benyújtotta a „Vigszínház”-hoz, amely hír szerint elfogadta előadásra. Védője, Dombováry Géza dr. a vádirat ellen kifogásokat adott be, amelyeket ma tárgyal Langer dr. táblabíró elnöklésével a budapesti büntetőtörvényszék vádtaácsa Lipták Irén az iratokhoz becsatolta „Ketten egyedül” című művét is, amelyről a bíróság tagjai úgy nyilatkoztak, hogy tehetséges, értékes munka. Lipták Irén a vádtaács tárgyaló-termének előszobájában, háta mögött a börtönőrrel, vigan kedélyeskedett, nevetgált, mint akinek tetszik a helyzet. Védője a bíróság előtt elmeállapotának a megvizsgálását kérte, amit a vádtaács el is rendelt. Mikor kihirdették a határozatot a fogoly leány előtt, méltatlankodva tiltakozott:

— Kérem, ezzel tönkreteszik a karrieremet!

Az elnök megnyugtatta, hogy nem tartják örültnek, csupán arról van szó, hogy van-e akaratereje.

Nagy Béla dr. királyi ügyész megjegyezte még, hogy inkább zseni mint örült, mire a leány önértékesen és jókedvűen, sőt tánclépésekben lejtett vissza a fogházba. A folyosón rágyújtott a „Pénzem, az nincsen nekem, de van egy kis panamám” című kupléra, amelyet egyéb közönség hijján a börtönőr nagy tetszésére adott elő.

A vivómester családi drámája.

Megakarta öletni a felesége?

Távíratí tudósítás.

Arad, augusztus 12

Nagyon hihetetlenül hangzó szenzációt jelentenek Kolozsvárról. A dolog olyan bonyolult és képtelennek tetsző, hogy csak a legnagyobb fenntartással közölhetjük. Arról van szó, hogy budafalvi Vermes Lajost, a világhírű sportmestert, nagybirtokost, a kolozsvári tudományegyetem vivómesterét a tulajdonát képező Vajda-féle villában meg akarták gyilkolni, hogy pénzét elrabolhassák. Vermes Lajost névtelen levélben csalták el tegnapelőtt Kolozsvárra Szabadkáról, ahol édes anyjánál nyaralt, s Kolozsvárra akarták ellene a merényletet elkövetni.

— Arra két katonát himeztek; a magyar láncon tartja az osztrákot. Ki himezte ezt?

— Nem láttam.

— Egy megengedhetetlen megjegyzés volt alatta; ki írta ezt?

— Nem tudom.

— Hogyan lehet az, hogy az ön házában történekekről nincs tudomása?

— A háziasszony nagyon el van foglalva, ha vendégei vannak.

— Talán vissza fog emlékezni, ha ezt látja — szól a kapitány ingerülten, s az előtte levő asztalra dobja hevesen a kérdéses dohányzacskót. — Nézze meg jól és úgy feleljen.

— Most látom e zacskót először, — felel a bárónő nyugodtan, de amint a jól ösmert zacskóra néz, szíve elsorul arra a gondolatra, mily drágán kellett megfizetnie szegény Lövey Klárának ez ártatlan kis tréfát.

A kapitány csodálkozva néz föl rá, majd elkapja a zacskót s indulatosan hátra dobja.

— Ön, úgy látszik, nagyon meggondolt asszony, de mégis sikerülni fog nekem önt zavarba hozni, — mondja fenyegetőleg.

— Alig hiszem; soha nem követtem el olyasmit, a miért joggal kérdőre vonhatnának, — felelt a bárónő komolyan.

— Saját írására talán mégis rá fog ösmerni, — szól a kapitány kihívólag.

— Ha az enyém, igen, de ha nem, úgy soha nem fogom azt enyémnek elismerni.

A kapitány föláll és egy könyvet hoz elő. Vénusz nevelése — De Moustier-től. Fölnyit

Az esetről a következőket jelentik:

Vajda Gyula egyetemi tanárnak a Rákóczi-úton volt egy szép villája, melyet halála után Vermes Lajos kolozsvári egyetemi tanár vásárolt meg. A villában lakott a feleségével, kit ezelőtt nyolc évvel vett el a Marosvásárhely melletti Jeddi községből. A villa megvételénél betábláztak a házra 10.000 korona adósságot, egyre unszolta tehát Vermest a felesége, hogy menjen haza Szabadkára és rokonaitól kérjen az adósság kifizetésére 10.000 koronát. Vermes engedett a kérésnek és július 17-én elutazott Szabadkára.

Amíg Vermes Szabadkán tartózkodott, az alatt a villába költözött I. J. ügyvédjelölt. Ezt látta a villa felső emeletén lakó család, de a szomszédság is tudomással birt arról s névtelen levelekben értesítették erről a Szabadkán lakó Vermest.

Vermes elhatározta, hogy visszautazik Kolozsvárra. Irományait és az otthon szerzett 3000 koronát egy nagyobb szerű táskába helyezve Kolozsvárra utazott, ahová tegnap este érkezett meg.

Ahogy a Rákóczi-úton levő villájába ért, gyanus körülményeket látott, minek következtében nem nyitott be a lakásába, hanem a villa felső lakójától kérdezősködött. Vermes előadása szerint ezek figyelmeztették, nehogy a lakásba menjen, mert merényletet fognak elkövetni. Vermes e figyelmeztetés után a rendőrségre indult.

Zavarodottságában elfeledte, hogy felöltöjt a táskával együtt a villa lépcsőjére helyezte el s csak akkor vette észre, midőn a negyedik szomszédig ért. Visszatért a táskájáért, de azt sehol sem találta meg — ellopták.

Vermes Lajos a rendőrségre ment, honnan rendőrök és detektívek kíséretében tért vissza a lakására. Miután körül zárták a villát, Vermes kinyitotta a szoba ajtaját, átmentek az ebédlőn a hálószobába, ahol I. J.-t a Vermes feleségével házasságtörésben találták.

A nem valami erkölcsös látványra Vermes halálsápadtan állt, de I. J. revolvorral fenyegette meg, ha akár őt, akár az asszonyt bántani meri. Vermes nem is bántotta őket, hanem eltávozott a villából és a rendőrségnél feljelentést tett I. J. és Vermes Lajosné ellen lopás, gyilkossági kísérlet miatt.

A mai kihallgatások során úgy I. J., mint Vermes Lajosné tagadták a terhükre rótt cselekményt s az egész bűneset kigondolását Vermes boszúállásának mondták. A bűnös viszony beismerésén kívül sem a pénz eltűnéséről, sem holmi gyilkossági szándékról nem tudnak semmit.

Vermes Lajost ma délelőtt meginterjúvolta egy kolozsvári hírlapíró, kinek a következőket beszélte el:

egy lapot s diadalmasan mutatja a széljegyzetet. A könyvben francia nyelven ez olvasható: „Az istenek királya benső érzelmeivel láncolta magához szívét.” Széljegyzetben a bárónő kezeirásával:

„Ez nem úgy tesz, mint a magyar király.”

— Kinek az írása ez? — kérdi a kapitány, kérkedő mosolylyal nézve a bárónőre.

— Az enyém, — felel emez nyugodtan.

— Nos? ugye mondtam!

— Igen uram, az enyém és joggal irhatam ezt, mert abban az időben férjemnek nemcsak szíve, de keze és lába is bilincsekbe volt verve.

A kihallgatási bizottság elnöklő tábornoka, aki eddig szótlánul ült helyén, meglepetten emelte föl fejét és csodálkozva bámult a fiatal asszonyra, kinek volt bátorsága szuronyok között állva, ilyen megjegyzést tenni. De bámul maga a jegyzőkönyvet író kapitány is. Majd féktelen haragra lobban, lecsapja a kezében lévő tollat az asztalra s fölkiált:

— Az egész család csupa prókatorfej, az ember nem tud kiokoskodni belőlük. — S tehetetlenül ül helyén. Kis vártatva ismét megszólal:

— Hát ezt irjam be a jegyzőkönyvbe?

— Mindenesetre, — felel a bárónő — mert figyelmeztetem a kapitány urat, én csak oly jegyzőkönyvet írok alá, mely szavaimnak tolmácsa.

Kérdőleg néz a kapitány az elnöklő tábornokra, mit tegyen?

— Egy maffia, egy bűnszövetkezet alakult ellenem, mely feleségem vezetése alatt esztendőnk óta fosztogatott engem, most pedig láb alól is elakart tenni. A dolog úgy kezdődött, hogy én megvettem a Vajda-féle villát, melyre 10000 korona adósságot tábláztattam be. A feleségem mindig a nyakamon volt, hogy menjek Szabadkára és rokonaimtól kérjek pénzt az adósság kifizetésére. Én július 17-én el is utaztam és megmondtam feleségemnek, hogy szeptember 7-én fogok visszatérni. Ekközben irtam haza, hogy a szükséges pénzt megszereztem.

Alighogy ezt megírtam, névtelen levél jött, melyben figyelmeztettek, hogy jöjjen haza Kolozsvárra, mert baj van. Az első levélre nem adtam semmit, de egymásután jöttek a névtelen levelek, melyekre tegnapelőtt elhatároztam, hogy visszajövök Kolozsvárra. Ahogy megérkeztem, egyenesen a villámba hajtottam, ahol mindent gyanus körülmények között találtam. A kapu- és a konyhaajtó nyitva volt, a szobák ablakai pedig teljesen lefüggönyözve állottak. Mindjárt gyanusnak találtam a helyzetet és szép lassan felmentem az emeleti lakóhoz. Itt elbeszéltek, hogy az istenért ne menjek be a lakásomba, mert agyon lönek. Ott van egy fiatal ember, ki az asszonnyal együtt revolvorokkal vár, hogy a belépés pillanatában lelőjjenek és a Szabadkáról hozott pénzt elvegyék.

Hallva ezeket, a felöltömet és a pénzes táskát ott hagytam a lépcsőn és a rendőrségre rohantam. Ekközben jutott eszembe, hogy a pénzes táskámat a lépcsőn hagytam, visszafutottam tehát, de már nem volt ott, csak a szobámban a villanylámpa felgyulását és újra eloltását láttam. A rendőrségre rohantam, honnan detektívekkel és rendőrökkel mentem vissza a villához, hol bementünk a szobába és I. J.-t feleségemmel együtt az ágyban teljesen pőrén találtam.

— Mit háborgat — mordult rám I. J. és revolvort szegezett felém.

Az volt a tervük, hogy névtelen levelekkel hazacsálnak, lelőnek és a Szabadkáról hozott pénzem elrabolják. Ha nem vagyok óvatos, tervük sikerült is volna, de így a rendőrség megakadályozta a bűntény keresztülvitelét. Esztendőnk óta loptak és zsaroltak s rövid egy év alatt hat darab biciklimet árusítottak el.

A bűnjelek közt szerepel egy hosszú iv

— Beirni, mondja emez lakonikus rövidséggel s a kihallgatás véget ért.

Megnyugodva tért vissza a bárónő szállására, hol már az egész rokon s baráti kör türelmetlenül várta és úgy melegében elmondta az izgalmas kihallgatás részleteit.

Másnap katonai futár érkezett a bárónő budai lakására. Meghívót hozott. A bárónőt fölkérték, hogy sürgősen jelentkezzék ismét a mai nap folyamán a hadbírósnál. Nem csekély nyugtalansággal siet a megszabott órára a kihallgatási terembe. Ki volt ez időben biztos közel jövője felől? Ki ma szabad, holnap börtönben sanyalódik. Ki ma él, holnap halott. S a mai generáció idegessége nagyrészt emes izgalmas időkből származik.

Udvarias előzékenységgel üdvözli a kapitány. Kéri őt, legyen szives utólag aláírni azt a reverzálst, amit tegnap elfeledtek aláírni, melyben kötelezi magát arra, hogy a kihallgatásról egy szót sem fog szólni.

— Elkésett, kapitány ur, én már mindent elmondtam, — felel a bárónő.

Ijedten szisszen föl a kapitány.

— Az istenért, hogy tehetted ezt?

— De hisz ez egész természetes. Nem lehet érdekesebb esemény egy fiatal asszony szemében, mint mikor tizenkét szurony között kihallgatják a hadbírósg előtt oly vétek miatt, melyet soha el nem követett. Ne vonják be az asszonyt a politikába. Hagyjanak bennünket gyermekeink bölcsője mellett s akkor megóvják a katonai titoktartást.

papir, melyre I. J. olyan dolgokat irt le, hogy Vermes kérte betörésért is az eljárást megindítani ellene. Revolverek, az asszonynyal folytatott levelezések stb. szerepelnek még a bünjeltek között.

Ilyenformán a bűntényben még nem lehet tisztán látni s a további vizsgálat fogja kideríteni, hogy házasságtörésről, vagy más bűntényről van-e szó.

Kipusztított család.

Egy aradi asszony rémtette — Megölte önmagát és két leányát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Három halottat talált ma reggel az aradi rendőrség egy szegényes lakásban. Anya és két lánya megdermedt teste feküdt az ágyakban és a rendőrorvos megállapította, hogy a haláltusában eltorzult arcu anya szengáztt fejlesztett és annak belégzésével pusztította el magát meg gyermekeit. Hónapok óta kínzó idegbaj kedveltette meg vele azt a rémséges gondolatot, hogy megszabadítsa magát a fájdmaktól és hogy gyermekei senkinek terhére ne legyenek, őket is elviszi magával a halálba.

A megrendítő tragédiáról a következőkben számolunk be:

(A boldog család.)

Karácsonyi Miksa szabósegédnek a Virág-utca 15. szám alatti házában van a lakása. Egy szobás, konyhás utcára szóló lakosztály, szegényes butorzattal, mely azonban a boldogságnak, a megelégedettségnek volt a fészke. Karácsonyi a Prinz Mórné aradi szabócég részére dolgozik s elég tisztességes keresete van. Felesége és két szép leánygyermek volt. A család élete az utóbbi három-négy hónapig csupán derű és melegség között telt el. A szorgalmas apa minden keresetét feleségének kezeihez juttatta, családját tisztességesen ruházta, gyermekeit a maga módja szerint gondos nevelésben részesítette. Minden szabadidejét közöttük töltötte el. De nemcsak a szűkebb családi kör, a kiterjedt rokonság is intim életet élt. Példás összetartás jellemzi azt a kört, melyben Karácsonyiék forogtak és a Virág-utca minden lakója a legnagyobb tisztelet hangján beszél a gondos anyáról, aki már reggel három órakor talpon volt, hogy az iskolába készülő leánykájának este kimosott ruháit kivasalja. Önérzetes, becsületes asszonynak ismerték és így annál nagyobb részvételt viseltek iránta az utóbbi hónapok alatt, amely időben sokat szenvedett egy rohamosan fejlődött idegbaj következtében. Híztériá gyötörte és teljesen lerontotta Karácsonyiné, aki tizenhat esztendei boldog családi életének romlását látta az ő betegségében. Súlyos és gyakori idegrohamai voltak, melyeket egy fejlődésben volt szívbj is tetézt. Férje szerető gondossággal ápolta az időnként ágyának dőlő feleségét és voltak hetek, hogy le sem vetkőzhetett, mert neje beteg ágya mellett kellett virrasztania. A házigazdájuk, Kádár István szabómester, aki különben az asszony nagybátyja is, nem győzte dicső szavakkal elhalmozni az egymásért élő házaspárt és meg is ígérte, hogy hűségüket megjutalmazandó, végrendelete elkészítésekor kellően fog róluk gondoskodni.

(Készülődés az öngyilkosságra.)

Tegnap este is együtt volt a család. Ott voltak az asszony szülei és fivére is. Barátságos beszélgetés közt telt el az idő és a szomorú Karácsonyiné felvidítésére a szomszédban lakó Kondorosy építőmester egy gramofont szólaltatott meg. Fél tizenegy órakor készültek távozásra a rekonok. Karácsonyiné mindnyájuk meglepetésére ekkor így szólt férjéhez:

— Édes fiam, menj el te is hazulról. Az utóbbi időben úgy is az én ápolásommal töltöttem az éjszakáidat. Mulass ma éjjel. És átadott férjének tiz koronát.

Ezt különösen érintette neje beszéde, de kiváltképen az keltett benne gyanút, hogy neje pénzt ad neki mulatásra, holott ez tizenhat esztendei házasságuk alatt soha sem fordult elő. Neje beteges lelkiállapotának tulajdonította ezt a különös kívánságot és azért ellenkezni sem próbált, annál is kevésbbé, mert az asszony ingerlékenységét kimélni akarta. Vendégeivel együtt távozott hazulról és az uton még sokáig beszélgettek az érthetetlen jelenségről. Ekkor még nem sejtette, hogy a felesége már a halálnak volt szánva két gyermekével egyetemben. Karácsonyi, aki nem szokta meg az italt, egész éjjel ivott.

Fél hét óra tájban került haza. Be akart menni lakására, de annak ajtaját zárva találta. Bement a háziasszonya lakására, aki éppen a piacra készült és attól kérdezte meg, vajjon nem volt-e már künn az udvaron a felesége. Kádárné azt felelte, hogy még nem látta az asszonyt.

— Nem találom rendesnek, hogy Szavéta még eddig nem mutatkozott. Máskor már négy órakor munkaközben szoktam találni, szólott a háziasszony.

— Ugy látszik, szegénynek rossz éjszakája volt — mondotta Karácsonyi — azért alszik ma tovább. Nem is háborgatom a családomat. Egyet fordulok még a városban és egy óra múlva haza jövök.

El is ment újból hazulról. Mire azonban visszatért otthonába, már csak három holttestet talált.

(Három halott.)

Kádárné fél nyolc óra tájban jött vissza a piacról és akkor Karácsonyiék lakásának ajtaját még zárva találta. Kiment az utcára, hogy benézzen az ablakokon, de a leeresztett függönyök ebben megakadályozták. A férjének figyelmét hívta fel a gyanús esendre és azt ajánlotta, hogy hívják el Karácsonyiné szüleit, mert valami bajnak kellett történni a lakásban.

Kádár elment a közelben lakó Pap Milánéhoz és miután ott megtudta, hogy Karácsonyiné azok sem tudnak semmit, elmondotta gyanuját és a rosszat sejtő szülőkkel egyetemben tért vissza a Virág-utcai házába. Kopogtak az ajtón, az ablakokon, de választ nem kaptak. Lakatosért küldtek, aki csakhamar megérkezett és az álkulcsossal felnyitott ajtó feltárlása után megértették az agg szülők, hogy miért nem felelt a leányuk az ő hívó szavakra.

Szomorú látvány színhelye volt a Karácsonyiék szobája. Az ajtóval szemben álló két ágyon feküdt Karácsonyi Miksáné és 13 éves Margit, továbbá 11 éves Ilona leányának holtteste. Külső erőszak nyoma nem látszott rajtuk, de az ajtó feltárlásával kicsapó szengáz megmagyarázta az éjszaka folyamán lejátszódott rettentő tragédiát.

A szoba jobb sarkán álló kályhában még izzott a faszén, melynek gyilkos gázai kioltották három ember életét.

A kályha csőve ki volt szedve a kőnyökhől és a falból lógott le; a rövid hajlású cső nyitott száján füst között omlott ki még reggel nyolc óra után is a gáz. A kályha mellett a földön hevert két csomag faszén. A zacskók tisztasága bizonyítja, hogy azokat csak

tegnap délután vehette a szerencsétlen öngyilkos, aki, hogy alaposan végezzen magával és gyermekei halálát is biztosítsa, szinültig töltötte a kályhát szénnel, amit a tulsok hamu tanusított. Minden ajtó és ablak nyílás kendőkkel, törülközőkkel gondosan el volt gyömszölve és zárva s így a tüdőt gyilkoló mérreg nem talált utat a szabadba.

Félkilenc órakor érkezett meg lakása elé Karácsonyi. Mikor a küszöbön állva a kedvesei hulláját megpillantotta, mintegy varázsütésre kieserlőddött. Szivettéppó sirásra fakadt, fejét a falba verte, amiért elfogadta a tiz koronát és engedett felesége unszolásának és a szörnyű éjszakát a házon kívül töltötte, amit tizenhat esztendő alatt egyetlen egyszer sem cselekedett meg.

(A vizsgálat.)

Pap Milán, az elhunyt fivére a városházára ment és jelentést tett a megrázó eseményről a rendőrségnek, a honnan Scepkovszky Teofil rendőrhadnagy ügyeletes rendőrtiszt és Prohászka László dr. tiszti orvos mentek ki a helyszínére. A helyszíni szemléből és a házbeliek kihallgatásából, az orvosi vizsgálatból kétséget kizáró módon megállapította a rendőrség, hogy külerőszak a halál beálltánál közre nem játszott és hogy valószínűleg az öngyilkos asszony a tüzet akkor gyújtotta, mikor a gyermekek már elaludtak, mert nem tehető fel, hogy egy tizenhárom esztendő gyermek ne találta volna gyanusnak, ha anyja körülbelül öt kiló faszén rak a kályhába és azt meggyújtva, minden szellőző nyílást elzár. Prohászka dr. megállapította, hogy a halál a felfedeztetés előtt körülbelül hat órával előbb állott be. Mindhárom halott a hátán feküdt. s a hulla foltok már bőven mutatkoztak.

A helyszínen is kihallgatott tanuk, a házigazda és ennek neje, továbbá a megjelent rokonok, de a szomszédok is, azt vallották, hogy Karácsonyiné körülbelül három hónapja hisztérikus bajjal küzdött. Időközönként erős rohamai voltak, melyek iszonyú fájdmakokat okoztak neki. A férjének azért adta tegnap este a tiz koronát — mondotta Kádárné, a ki legutoljára beszélt az öngyilkossal, — hogy a sok átvirrasztott éjszakáért mulatással kárpótolja magát. Arról, hogy halálra készül, még csak egy célszással sem tett tegnap említést.

(A félnék asszony.)

Pap Milán, az elhunyt fivére a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának nővére tragikus haláláról és ennek előzményeiről:

— Nővérem előttem többször kinyilatkoztatta, hogy elpusztítja magát és mert nem akarja, hogy gyermekei bárkinek is terhére legyenek, azokat is megöli. Szívbj gyötörte az utóbbi hetekben, amit lelki izgalmak is fokoztak. Nővérem tudniillik félt egy törvényszéki tárgyalás következményeitől. Feljelentés van én ellenem és ellene tettlegességgel elkövetett becsületsértésért és életveszélyes fenyegetésért a bíróságnál.

„Nem élem túl ezt a tárgyalást, még soha sem állottam bíróság előtt” — szokta sirva mondani és mielőtt engem elítélnének, inkább magam veszem el az életemet és pusztítom el ártatlan gyermekeimet.

A bűnvádi feljelentés alapjául szolgáló eset még májusban történt, amint azt az Aradi Közlöny annak idején meg is írta. Egy fűrjú-utcai állami elemi iskolai tanító május 18-án Karácsonyi Mariskát, a mostani dráma egyik halottját megütötte. Ezért Pap Milán Karácsonyiné öccse az utcán inzultálni akarta a tanítót. A szegény Karácsonyiné azt hitte, hogy ebből kifolyólag neki és a leányának kellemetlensége lesz a bíróság előtt. A hisztérikus asszony aggodalma alaptalan volt, mert az ügy nincs is a bíróság előtt.

Az illető tanító kijelentette ma szerkesztőségünkben, hogy mindjárt az eset után az iskolai

gondnokság megnyugtatta a szegény beteg aszszonyt.

— Nem lesz semmi bajuk, nem folytatnak semmi eljárást maguk ellen, — mondta az iskolai gondnok a szegény beteg nőnek.

Ugy látszott, hogy akkor meg is nyugodott Karácsonyiné, de a betegsége később folyton ösztökélte és nem hagyta pihenni.

Lángban álló vonat.

Ujszentanna előtt kigyuladt motoros.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Ma este a Kisjenő felől Ujszentanna állomásra tartó 23. számú motoroszemélyvonatnak gépkocsijában a benzinvezető cső szakadása következtében tűz keletkezett, mely az egész vonatra átharapózott és azt elpusztította. A kocsiban lévő utasok közül senkinek baja nem történt, azonban néhánynak a podgyásza esett a tűz áldozatául. A kitűnő szerkezetű kocsik, melyek a legmodernebbül épültek, oly széles feljártokkal vannak ellátva, hogy a vonat elhagyása teljes biztonsággal a legminimálisabb idő alatt megtörténhetik. Így a nyílt pályán égő vonat utasai a legnagyobb rendben és minden lázas sietség nélkül kerültek biztonságba.

A tűz — mint tudósítónk jelenti — körülbelül egy kilométernyi távolságra az ujszentannai állomástól, a nyílt pályán keletkezett. Hét óra tizenöt perckor, a menetrendszerű időben indult el Kisjenőről a 23. számú személyszállító motorvonat, melynek nyolc óra négy perckor kell Ujszentanna állomásra befutnia, hogy az utasok csatlakozást nyerjenek a Brádról Aradra 8 óra 51 perckor érkező vonatához. Az utasok a végállomás előtt körülbelül egy kilométernyire egyszerre robbanást hallottak, majd hatalmas zökkenést éreztek és a következő pillanatban a padokon végig fekvők a földre zuhantak. Ijedtség vett erőt egy percre a vasuti kocsikban lévőkön, melyet azonban már alig megmérhető rövid időn belül megnyugvás váltott fel. A motor tudniillik *szempillantás alatt megállott.*

Az utasok az ajtókhöz rohantak és azt látták, hogy a motorkocsi végéről lángok csapnak ki. Felrántották az ajtókat, kiugrottak a kocsikból a nyílt pályára és a sietségben néhányan bent hagyták podgyászukat, amely csakhamar az egész kocsi átharapódzott lángok martaléka lett. A kényelmes kijáratok rendkívül könnyűvé tették a menekülést, mert oly széles méretekben vannak építve, hogy a kocsi a legnagyobb tolongás esetén is pár pillanat alatt kiürülhet.

Az utasok életbiztonságát ezenkívül még egy körülmény fokozta a legmesszebbmenő határokig: Szabó Sándor motorvezető hidegvéré, éleslátása és a helyzetet azonnal felismerő tudása. Mihelyt a robbanást nyomban követő első lángnyelv láthatóvá lett, rögtön megállította a vonatot és így történhetett meg, hogy mire a tűz a kupé falaiba kapaszkodott, az teljesen üres volt. A nyílt pályán segítség nem volt kéznél és oltásra gondolni sem lehetett.

Az utasok gyalog tették meg Ujszentannáig a rövid utat, ahol már tudták a tüzről, mert az égő vonat lángoszlopai messze bevilágították a tűz színhelyét. A szentannai állomáson átszállottak a már ott várakozó brádi vonatra, mely őket kevés késéssel szállította be Aradra.

A lángok martalékává lett vonatban Masztig Emil, Löwinger Albert és Orbán Aba, továbbá három harmadosztályú utas podgyásza pusztult el.

A tűz keletkezésének okát a vonaton utazott Laczay István, Acsev. főmérnök megállapította. A megejtett vizsgálat szerint a gépet a benzin tartályllyal összekötő cső elszakadt és a kiömlő benzin felrobbant, majd tüzet fogott és meggyújtotta a kocsi faalkatrészeit.

Elhalasztották a közkórház kibővítését.

Visszaküldött tervek. — A belügyminiszter Aradmegyéhez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Az aradmegyei közkórház kibővítésének esztendő óta huzódó ügyében sajnálatos fordulatot hozott most egy belügyminiszteri leirat. E leiratban a belügyminiszter arról értesíti Aradmegyét, hogy a megye törvényhatósága által a minisztérium utasítására elkészített kibővítési terveket *nem hagyja jóvá*, hanem új tervek felterjesztését kéri. Ezzel a visszautasítással megint hónapokra, sőt talán *évekre késedelmet szenved az aradmegyei közkórház kibővítése*, melyet pedig a kórházban uralkodó állapotok a leg-sürgősebben megkövetelnek.

A belügyminiszter által most visszautasított tervek, mint annakidején megírtuk, a megye májusi közgyűlése terjesztette fel. E tervek szintén nem az első kibővítési tervei a közkórháznak, mert a belügyminiszter az első ízben készített tervek nem hagyta jóvá, hanem szakembereket, egy egészségügyi főfelügyelőt és egy miniszteri osztálytanácsost küldött Aradra és a kórházi bizottság ezeknek utasítása alapján készítette el az új tervek. Az új elkészített tervek a mai kórház gyökeres kibővítését foglalták magukban, egy teljesen új és modern sebészeti pavillonnal és a megfelelő gazdasági helyiségekkel. Az így kibővített kórház végre segített volna azokon a mizériákon, melyek miatt már évek óta, különösen pedig a téli járványos időben állandó a panasz az aradmegyei közkórház ellen. A tervek felterjesztette a megyegyűlés a belügyminiszterhez, abban a reményben, hogy a miniszter a szakközvegi utasítására készített tervek végre jóváhagyja, annál is inkább, mert a kibővítés financiai oldalára nézve is teljes megegyezés jött létre a megye és a kormány között.

Ez a remény sajnos nem bizonyult alaposnak, mert a belügyminiszter a tervek a minap jóváhagyás nélkül küldte vissza Aradmegyének. A miniszteri leirat *kifogásolja főként az új sebészeti pavillon és a gazdasági épület terveit.* Helyteleníti az új pavillon beosztását, a folyosók és egyes mellékhelyiségek elhelyezését, szintugy azt, hogy a mosókonyha, a vasalóhelyiség és a raktár az emeletre van tervezve. A mostani sebészeti pavillonnak belgyógyászati pavillonná való átalakítása ellen a miniszter nem emel kifogást.

A minisztérium e döntése megint hosszú időre elhalasztotta a közkórház kibővítését. A kórházi bizottságnak most új tervek készítéséről kell gondoskodni és most már valószínűnek látszik, hogy a közkórház nemcsak az ideit, de még a következő télen is a mai egészségtelen, Aradmegye szükségletét ki nem elégítő viszonyok között fog maradni.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A primadonna pöre.

Ruhapróba az aradi járásbírósnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

A primadonnák nem sokáig kéretik magukat. Gyorsan vetkeződnék és hamar öltözködnék. Ha nem úgy tennének, lekésnének a jelenésről, kivált az olyan látványosságban, ahol minden felvonásra két ruha esik. Az ügyességüket tehát a pályájuk hozza meg. De ez az ügyesség csak az öltözöben érvényesül. És ez kár. A francia vigjátékirók és bohózatgyárosok is így vélekednek, ezért teszik át gyakran az öltözőt a színpad közepére. Hadd mutassa be a művész a közvetlen szemlélettel is e téren kifejlesztett tehetségeit.

Magától értetődik, hogy a primadonnák otthon is vetkeződnék, de a járásbírósnál már ritkábban teszik s épen ez a ritkaság adja meg az igazság keresésére felszentelt aradi palotában ma lefolyt eseménynek érdekességét. Itt illik elmondani, hogy a törvénylátás komoly falai közé betévedt egy napsugár és mosolyra kényszerítette a poros aktákat. A menyzet szögletében leselkedő pók is beszűntette néhány pillanatra a légyvadászatot és pohos gourmandhoz illő kéjes érzéssel figyelt.

Ennek az eltévedt napsugárnak pedig *Vásárhelyi Tessa* a neve. Aradi lány. A közönség ismeri a hangversenytermekből. De azt nem sokan tudják róla, hogy a pozsonyi színháznak őstől kezdve operaprimadonnája és a járásbírósnál bementett nacionálé adatai szerint tízezer korona fizetése van. A szép jövőjü művész azonban nem csak „*ugy tévedt*” a járásbírósnál, hanem céltudatosan ment oda, mint — felperes.

E csiklandós dolog előzménye a következő: A művész selymet vásárolt és elvitte *H. K.* aradi szabónőhöz, hogy csináljon belőle egy külteményt, azaz: *princesse-ruhát*, ami végre is mind-egy. A művész rossznak találta a természethez irt selyem-odát és a kárbavesztett selyem árában 64 korona erejéig kártérítési pert indított *H. K.* szabónő ellen.

A bíróság a maga bölcsességét rendesen latin közmondásokból meríti. Itt is az *audiatu et altera pars* alapján cselekedett és meghallgatta a panaszolt félt is. A másik félnek *Kertész Miksa dr.* fogta pártját, *Kertész ügyvéd* előadta, hogy ő szörnyen ért a toalettügyekhez s ezért nyugodt lélekkel mondhatja, hogy az a ruha valóságos csoda. De bizony nem csoda, erősködik a művész, hanem valóságos fuser munka.

A bíróság látta, hogy itt csak szakértők vihetik dülőre az igazságot. Jöttek tehát a szakértők; de a szakértők is csak úgy szakérthetnek, ha embert látnak a ruhában és pedig nem akárcit, hanem azt az embert, akire szabták.

— Ha csak ez kell, ezen segíthetünk — szölt a vállalkozó művész és kérte a bíróságot, hogy jelöljön ki részére egy szobát, ahol átöltözködjön. A bíróság választása az ügyvédi szobára esett, de természetesen előbb kitéstelték az ügyvéd urat, akik ez alkalommal csak vonakodva és fájt szívevel távoztak.

A művész gyorsan átöltözködött és már öt perc múlva megjelent a szobában. Ekkor vette kezdetét a szakértés. A szakértőknek jussuk volt a tüzetesebb szemléhez. *Kertész dr.* pedig csak illő távolban dicsérhette a mesterművet, amely dicséretéről nem tudható biztosan, hogy a ruhára vagy a viselőjére értette. Ugy befelé azonban konstataulta, hogy vannak percek az életben, amikor jobb szakértőnek, mint ügyvédnek lenni.

A szakértői szemle a felperes primadonna igazával végződött. A szakértők ugyanis más véleményen voltak, mint *Kertész dr.*, az alperes szabónő képviselője és a bíróság a szakértők véleményét tette a magáévá. Itéletre ugyan nem került a

sor, mert az alperest, aki nem jelent meg, előbb kihallgatják; de Vásárhelyi Tessa most már biztosan megkapja a selyem árát, a szabónő pedig kereket ruhájához egy másik primadonnát, akire nem szabta. Hátha annak illik a természetére.

A fiumei bankrablás.

A fekete banda. — Eredménytelen nyomozás.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

A *Fiumei Népbank*-ban történt rablógylkosság tegnap elmenekült tetteseit még mindig nem tudta kézrekeríteni az a temérdek rendőr és detektív, akik a kikötő város egész környékét felkutatták. Azt hiszik, hogy Fiuméből nem messze szálltak vonatra és talán Bécsbe utaztak. Megállapították, hogy a Budapesten tegnap elfogott orosz munkás is bűntársa a fiumei banditáknak. Azt is kiderítették, hogy az üldözött haramiak egy ugynevezett orosz fekete banda tagjai. Ezek a legveszedelmesebb gonosztevők s csaknem minden nagyobb városban vannak bűntársaik.

A nyomozás mai hírei itt következnek:

Az éjszakai nyomozás.

A Fiumében történt bankrablás ügye egész éjszaka foglalkoztatta a budapesti főkapitányságot. Már tegnap a főkapitányság megállapította, hogy a tettesek Fiuméba utazásuk előtt Budapesten, a Dagály-utca 7. számú ház harmadik emeletén a 60. számú lakásban laktak. Itt házkutatást tartott a rendőrség és megállapította, hogy a megszökött rablók, *Orloff Péter* és *Spektor Mihály* a Dagály-utcában néhány óráig laktak. Megtalálták a fényképeket is. Azt négy az éjszaka sokszorosították s a ma reggeli expressz-vonattal 10—10 példányban elküldték a fiumei rendőrségnek. A lakásban megtalálta a rendőrség a rablók levelezését is, amelyet Budapesten hagyott társukkal folytattak. A rablógylkos szövetkezetnek ez a negyedik tagja *Kriviczki Abrahám* velizsi (Oroszország) születésű 24 éves zsidó szerelő, akit még az este *Sarkadi* és *Harmath* detektívek kinyomoztak s bevitték a főkapitányságra. *Kriviczki* tolvács segítségével éjfélután kezdtek kihallgatni.

Kriviczki vallomása.

Kriviczki kezdetben megtagadott minden felelősséget lakótársai felől. Amikor azonban kimutatták előtte a lakásban talált fényképeket és leveleket, vallani kezdett. Mindenekelőtt jelentette, hogy a fiumei bankrablásról nem volt tudomása. Ezután elmondta, hogy öt évvel ezelőtt *Rostovdonban* ismerkedett meg *Spektor Mihály*-al, aki ekkor cipőárussal foglalkozott. Két esztendőig tartottak barátságát s ekkor *Spektor* *Poltovába* ment, majd később *Galiciából*, *Lemberg*-ből írt levelet *Kriviczki*-nek. *Spektor* *Lembergben* kanális munkálatoknál mint napszámos kereste a kenyerét. 07-ben *Spektor* már *Budapest*-ről írt levelet akkor még *Rostovdonban* tartózkodó *Kriviczki*-nek. Levelében jelezte, hogy Budapesten a munka és hitta *Kriviczki*-t. Ő hallgatott a városra és 1907. decemberében *Budapestre* utazott. *Ujpesten* a jutta-gyárban csakhamar munkához jutottak. Itt azonban nem volt maradása. Fiuméba utaztak. A *Porto Frankon* nap-

számoskodtak, *Susákon* laktak, de rosszul ment a dolguk. Visszajöttek hát *Ujpestre*.

Kriviczki a *Schlick-gyárban*, *Spektor* a hajógyárban dolgoztak. Néhány hónappal később levelet kaptak *Limanovából* (*Galicia*) egy közös ismerősüktől, aki odahívta őket. El is utaztak.

Limanovában a *petroleum-gyárban* kaptak alkalmazást és itt ismerkedtek meg *Kisinovszky Salamonnal*. Állandóan sehol sem tudtak megtelepedni. Folyton bolyongtak, vándoroltak. *Limanovából* most már hárman *Lembergbe* mentek, ahol *Orloff Péterrel* kerültek össze. *Lemberg*-ből *Krakkóba*, onnan *Fiuméba* utaztak. Itt néhány hónapig *Eckl szerelőnél* dolgoztak, majd megint visszatértek *Ujpestre*. Később *Budapest*-en a *Dagály-utca* 7. szám alatt béreltek lakást és mindannyian együtt dolgoztak a *Hirschl és társa* *Izabella-utca* 13. szám alatti szerelő-cégnél. Közben *Kisinovszky Kistarcsára* utazott munkát keresni. *Julius* 31-én valamennyien kiléptek a munkából. *Orloff* és *Spektor* augusztus 1-én *Bécsbe* utaztak, ahol már várta őket *Kisinovszky*. *Budapest*-en egyedül *Kriviczki* maradt, akivel állandóan leveleztek.

Készülődés a rablásra.

Ezeket vallotta *Kriviczki*, aki azonban hátróztan tagadja, hogy a fiumei bűntény megbeszélésében résztvevett volna, vagy arról tudott volna, hogy társai mit terveznek. A nyomozás adatai szerint azonban úgy látszik, hogy már régóta tervezték a rablást. Valószínű, hogy az *ujpesti bankrablás* adta nekik az ötletet. Az előkészültre mutat az is, hogy *Julius* végén valamennyien kiléptek a munkából és *Bécsben* adtak találkozót a *Kistarcsán* dolgozó *Kisinovszkynak*.

A *Dagály-utcában* talált leveleket a rendőrség átadta *Czigorian Jakab* orosz tanárnak lefordítás végett. Ma *Spektor* címére levél érkezett *Rostovdonból*. A levelet *Spektor* szeretője, *Kisijena Alexandra* írta. Ezt a levelet is lefordíttatja a rendőrség. A rablók arcképeit ma megküldte a főkapitányság a bécsi rendőrségnek, valamint az európai városok és kikötővárosok rendőrségeinek.

Egy fővárosi hírlapíró beszélgetést folytatott a *Hirschl és Társa* céggel és arról győződött meg, hogy *Kriviczki* vallomása teljesen megbízhatatlan. *Hirschlék* üzemevezetője a következőket mondotta:

— *Kisinovszky* kivételével, a többiek 1908—1909. telén a cégnél dolgoztak *Fiumében* (tehát nem *Eckl-nél*); a cég ott a máv. fiumei tárházában végezte a villamos berendezést. Amikor ezt a munkát befejezték, a munkásokat mind elbocsátották.

Ez év április 23-án jelentkezett *Budapest*-en munkára *Kriviczki*, akit felvettek. Május 14-én felvették *Spektor*-t, június 6-án pedig *Orloff*-t. *Julius* 31-én, miután megszűnt a munka, valamennyit elbocsátották, bár józanéletű, szorgalmas, megbízható munkások voltak.

Egy detektív elbeszélése.

Kriviczki elfogatásának részleteit *Sarkadi detektív* így mondta el:

— A rendőrségnek tudvalevőleg van az orosz menekültek nyilvántartására egy külön, kitűnő rendszerű lajstromozása. Két perc alatt ha kell, már tudjuk, hogy hol lakott legutóbb, és azt is, hogy honnan került föl, viselt dolgait ismerjük hajszálnyi pontossággal.

Amikor a fiumei rendőrségtől a távirati megkeresés jött, nem az elkülönített oroszok között kerestük a gonosztevőket, hanem a bejelentő lapok között. Nyomban rájuk is bukkantunk. A fogalmazó ur kisérletében elmentem a *Dagály-utca* 7. számú házba, özvegy *Kovács Gyulánéhoz*, egy munkásszonyhoz, akinél huzamosabb ideig voltak az oroszok beszállásolva. *Kriviczki Abrahám* nem volt otthon, a lakás zárva volt, mert *Kovácsné* valamelyik rokonánál tölti vidéken a forró nyári hónapokat. *Kriviczki*-t megbízható embernek tartotta és átengedte még az ő szobája kulcsát is.

Várnunk kellett és vártunk fél tíz óráig, amíg *Kriviczki* megjött. *Fiatal* munkásember, 24 éves, minden különös karakter nélkül való, olyan, mint a külkelken lakó fiatal munkásnépesség legtöbbször. Megijedt, amikor megtudta, hogy hatósági emberek várják.

— *Ich nicht gestohlen*, (én nem loptam), — mondta töredezett németiséggel.

Fölvezettük a lakásra és itt nyomban házkutatást tartottunk. Miközben mi őt odalent vártuk, kapott egy levelet, amelyen orosz bélyeget vettünk észre. Mielőtt még egyáltalában fölnyitotta volna, mi a törvény értelmében ezt is a többivel együtt lefoglaltuk. A levél *Ristow városából* jött, az írója *Kisijena Alexandra*, aki sok szerencsét kíván imádójának minden fajta vállalkozásához, kéri, hogy tartsa emlékezetében és jöjjön haza minél hamarabb.

A fiumei nyomozás.

Fiume város rendőrkapitánya ma egy újságíró előtt ezeket mondta:

— Nyomok vannak; számtalan nyom, de kétségtelen, hogy ez idő szerint egyik sem vezet célra. A rendőrséget elhalmozták a rablókra vonatkozó adatokkal. Egyik itt, másik ott látta őket, de be kell vallani, hogy eddig semmiféle eredmény nincsen. A budapesti rendőrség nyomozása értékes adatokat juttatott kezünkbe.

Tegnap megjelent a fiumei főkapitányságon a *Fiumei Népbank* részvénytársaság igazgatósági elnöke és 10,000 koronát adott át a nyomozás céljaira. Kijelentette ezenkívül az igazgató, hogy amennyiben ez az összeg kevés volna, a bank korlátlanul rendelkezésére áll a rendőrségnek.

A letartóztatott *Kisinovszky Salamon* állhatatosan tagad a fiumei rendőrség fogházában.

— Hagyjanak békében — mondja — nem tudok semmit. Szegény ember vagyok, koldulni voltam a bankban.

Mikor felmutatták neki a zsebeiben talált elrablott bankjegyeket, így szólt:

— *Igen, nálam volt; a szolgálta ideadta, mert félt tőlem. Én nem is kértem.*

Azután megmutatták neki a *Browning-revolvert*, melyből az utcán menekülve lövöldözött.

— Az igaz, hogy ez az enyém és az is igaz, hogy lőttem, de miért üldöztek?! Hisz én nem bántottam senkit?

Kisinovszky társaira vonatkozólag nem ad semmiféle felvilágosítást.

A gylkosság áldozatát, *Milosevics* igazgatót ma boncolták fel. A golyó az agyba fúródott és ott meg is találták. Temetése holnap lesz nagy pompával.

A *Fiumei Népbanknak*, mely a rablógylkosság óta zárva volt, ma újra a rendezés idejében megnyitják helyiségei.

Ratkovics János rendőrt, aki tegnap életokoztatásával fogta el *Kisinovszkyt*, ma városszerte nagy óvációban részesítették. Holnap nyújtják át neki *Fiume* város elismerő oklevelét és a pénzjutalmat. *Ratkovics* mindössze négy év óta rendőr, azelőtt iparos volt.

Fekete banda Fiumében.

Éjjel jelentik *Fiuméből*:

A vakmerő rablás még mindig nagy izgatottságban tartja a várost. A rendőrség nyomozása kiderítette, hogy a rablók egy organizált fekete banda tagjai. A rendőrség a három rabló itteni lakásában tömérdek orosz és francia nyelven írt levelet, továbbá fényképeket, utleveleket, okmányokat, foglalt le, azonkívül több zacskót, melyekben valami fehér por volt.

Ezeket kémiai uton fogják megvizsgálni. A talált levelek Berlinből, Párisból, Montekarlóból és Zürichből vannak keltezve. A rendőrség az iratokat tanulmányozza és azt hiszi, hogy szenzációs eredményre fog akadni.

Megtudta a rendőrség azt is, hogy a három orosz ismételtén az itteni községi takarékpénztár iránt érdeklődött és végre is a népbankot szemelte ki.

A menekültek nyomozása.

Fiuméből jelentik: A két menekültnek eddig legkisebb nyomát sem sikerült megtalálni. A nyomozással megbízott rendőrtisztviselő megkérte a máv. forgalmi főnökségét, hogy a horvátországi vasuti állomásokon figyeljék meg a jegyváltásokat, mert erős a gyanu, hogy a két megszökött rabló gyalog távozott Fiuméből és valamelyik közeli állomáson ül vonatra. A rendőrség azonkívül detektiveket küldött a zágrábi vasuti vonal átkutatására.

Ratkovics rendőr jutalma.

A Magyar Általános Hitelbank fiomei fiókja megleghangu levél kíséretében száz koronát küldött a rendőrséghez Ratkovics, a Kisonovszky elfogója számára. A fiomei városi tanács Ratkovicsnak 400 korona jutalmat utalványozott és kinevezte első osztályú rendőrnek. A pénzt és a kinevezést az alpolgármester a városi tanács és a reprezentánsok jelenlétében szép beszéd kíséretében adta át Ratkovicsnak és a rendőr királyi kitüntetése iránt is tett lépéseket.

Egy terhelt levél.

A budapesti dagály-utcai házkutatásnál többek között egy orosz szövegű levelet találtak. Az érdekes levél magyar fordítása a következő:

Kedves barátom! Szerencsésen megérkeztünk és ha ez sikerül, boldogok leszünk. Spektor mindent ügyesen megtudott és nem leszünk olyan bolondok, mint Hájemék voltak. A madarakhoz még egy pár dinamit-patront is szerettem. Csak isten segítsen és két hét múlva odaát leszünk.

Ölelünk mindnyájan

Sal.

A levél aláírása Salamon rövidítése. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a „madarak” alatt revolvertöltény értendő, a Hájem név pedig az egyik upesti bankrabló keresztnéve.

Ejjel jelentik Budapestről: Ma este a rendőri őrizet alá vett Krivicki Ábrahámot három detektív Ujpestre kísérte, hogy megállapítsák, vajjon tényleg a megnevezett házakban lakott. Kitünt, hogy Krivicki e részben igazat mondott. Krivicki Spektorral együtt 1907. novemberből 1908. áprilisig lakott Attila-utca 141. szám alatt, 1909. áprilisban pedig Orloffal együtt a Beniczky-utcaiban lakott.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Fóti Frida esküvője. Az aradi színház volt bájos naivájának, most a temesvár-budai színházak kitűnő primadonnájának, Fóti Fridának augusztus 16-án lesz az esküvője a budapesti dohány-utcai templomban. Krausz Oszkár dr. budapesti orvos veszi feleségül a művésznőt, aki még két esztendeig tagja marad Krecsányi társulatának.

* Napoleon és Josephine. A nagy francia császár, a dicsőséges „Gloire” megteremtőjének: Napoleonnak életéből meríti tárgyát az a megrázó hatású kép, melyet az Uránia színház mai műsorában „Napoleon és Josephine” cím alatt

mutat be. A hatalmának tetőpontján álló francia imperátor felséges és törvényes hitvesévé emelte magához Josephinet, kivel azonban ideális boldogsága csak nagyon rövid ideig tarthatott. Megrázó momentumokban látjuk a gyönyörű, mesés kivitelű képen Bonaparte nagy szenvedéseit, amint Josephine lemondását az államtanács előtt, az egész udvar jelenlétében aláírja. Befejezésül az éneklő gép — mozgófénykép kíséretében — Mad. Titracini művészetében a Mignon opera nagy koloratur áriájával gyönyörködteti a közönséget. Folyó hó 16-tól kezdve hétköznapokon ez előadások ismét d. u. 6 órakor kezdődnek. 791.

Sztrájkoló táncosok.

Bojkottált táncmester.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Bár nem a legkellemesebb dolog nyáron, ebben a tikkasztó melegben táncot tanulni, mégis, télen nem jut táncmester a kisebb helyeknek és azért Pécsről, Eszékéről, Nagykanizsáról a szünidőben szállnak ki a táncmesterek a nagyobb községekbe táncot tanítani és ha ideges a táncmester, ekkora nagy melegben elragadja a heve és biz nem a legudvariasabban figyelmezteti hibáira még bájos növendékeit sem.

Siklóson Kimmelberg táncitanító a Pelikán nagytermében gyűjtötte egybe Terpsychore növendékeit és a legjobb házakból való leánykák kérszültek, hogy a téli mulatságokon már értsenek a keringőhöz, mazurkához, polkához, pas des quatres és négyeshez. Ment is szépen minden, dacára a nagy melegnek, csak az a baj esett, hogy a táncmester kissé elvetette a sulykot, amikor olyan tonusban figyelmeztette a kisebb és nagyobb babákat a hibákra, melyet azok finomnak és udvariasnak épséggel nem tekintettek.

A növendékek és szülők, akik rendszeren végignézték a táncórákat, összesugtak és pénteken kimondták, hogy a táncmestert bojkottálva, nem tanulnak tovább táncolni. Egyszerűen sztrájkba lépnek, amíg a bókoknak és illemnek is diplomás tanára meg nem követi tanítványait és azoktól bocsánatot nem kér. A fiatalság e határozatát a tett követte és hogy arról a siklósi közönség is tudomást szerezzen, az esetet kiplakátirozták. Ezekon a plakátokon mulatott kedden és szerdán egész Siklós. A főszolgabirónál keresett a táncmester oltalmat renitens növendékeivel szemben, de ott se kapott más vigasztalást, mint lépjen a bocsánatkérés mezejére, más segítség itt nincs. Tegnap ismét táncóra volt és kíváncsian várták, milyen fordulatot vesz a bojkott. Valamennyien eljöttek, akik a kurzusra jelentkeztek, de a táncórára csak négy pár ment a terebbe, míg a sztrájkolók a külső termekben ütötték föl a sztrájkanyagát, lesajnálva azt a négy párt, mely megtörte a sztrájkot. Mi lesz a vége a sztrájknak, senki se tudja, de egyelőre még erősen tartják magukat a sztrájkoló növendékek és a táncmester is, akinek művészi önérzete lázad föl a bocsánatkérés ellen.

TANÜGY.

(—) Pályázat a Felső Kereskedelmi iskolán tandíjmentes helyre. Az aradi Kereskedelmi testületnek az Aradvárosi Felső Kereskedelmi iskolánál rendezkezésre álló alapítványi helye üresedésbe jöven, arra ezenel pályázat hirdetetik. Pályázhatnak a gimnázium, vagy reáliskola, vagy polgári iskola IV-ik osztályát, vagy a felső kereskedelmi iskola I., esetleg II-ik osztályát sikerrel végzett ifjak. Szegény kereskedők, vagy kereskedelmi alkalmazottak fiai elsőbbségben részesülnek. Az iskolai és folyamodó szüleinek anyagi viszonyait igazoló hatóságai bizonyítványt nyújtó ellátott kérvények alulírott testületi elnöknel 1909. évi augusztus hó 21-ig nyújtandók be. Tedeschy Viktor, az aradi kereskedelmi testület elnöke.

A bakkarát áldozatát rehabilitálták.

★

A P. N. mai száma jelenti:

Április elsején izgalmas szenzációja volt annak a pesti társadalomnak, mely számára az emberi élet a kártyaszobák zöld asztala körül kezdődik és végződik: egy postafőtiszt, miután a saját pénzéből egész vagyont hagyott ott az Erzsébetvárosi Kaszinó játéktérmeiben. hozzányult a posta pénzéhez és az így szerzett tízenegyezer koronával még egyszer, utoljára, megkísérelte a szerencsét. Nem sikkasztott, nem esalt, hanem lopott a szó legdurvább értelmében. A Nádor-utcában levő Budapest 53. számú postahivatalban felkereste egyik barátját, Schubert Károly postafőtisztet és mielőtt az pillanatra kifordult a szobából, az asztalon levő pénzeskosárból kimarkolt tízenegy darab ezresbankót. Azután elment a Józsefvárosi Körbe, ahol még egyszer, utoljára, szerencsét próbált. De hiába, a szerencse egészen elfordult tőle és a postás — Donáth Arminnak hívják — épen az utolsó garasokat tette a kártyára, mikor érte jöttek a detektívek és a főkapitányságra viték.

— Százezer koronát hagytam ott a bakkarát-asztalnál, — vallotta be sirva a szerencsétlen ember éjszaka a főkapitányságon.

Donáthot letartóztatták, de a család hamarosan összeszedte a tízenegyezer koronát, megtérítette a kárt és Donáth szabadlábra került. Az eljárás azonban folyt ellene: a posta fegyelmeivel, az ügyészség pedig bünyügyi vizsgálattal vett részt az ügyben. De, nemcsak Donáthnak lett oka megadni az árát annak, hogy budapesti kaszinókban nyilvános rablások folynak: a postaigazgatóság Schubert ellen is vizsgálatot indított, gondatlanság címén és a miatt, hogy igen jó viszonyban volt Donáthtal, sőt közös váltók voltak. Eddig még rendben lett volna a dolog, de ami ezután következett, az éppen olyan különös, mint a nagyközönség előtt ismeretlen dolog. Az történt, hogy Donáth Armin, a felfüggesztett postafőtisztet, hivatalos erversi vizsgálatnak vetették alá. Az orvosok, — nem tartozik a dologra, hogy milyen okból, — kijelentették, hogy Donáth a lopás elkövetésekor nem volt beszámítható. Az orvosok közölték ebbeli véleményüket a postaigazgatósággal, amely a Donáth beszámíthatatlanságát tudomásul vette és ennek következtében Donáthot állásába visszahelyezte. Egyszerűen azonban áttette a betegállományba és megindította a nyugdíjaztatáshoz szükséges eljárást. Nem alkalmazhatják, mert megbizhatatlan, a nyugdíját azonban csorbitatlanul megkapja, mert nem volt beszámítható. Még ez sem valami világraszóló dolog: utóvégre lehetnek jószívű emberek a postánál és az ügyészségnél is, amely utóbbi szintén megszüntette Donáth ellen az eljárást. Hanem az már különös, hogy ez a jószívűség csakis Donáthtal szemben nyilvánult meg, mert a Schubert ellen megindított vizsgálat még mindig folyik és a szerencsétlen embert ebből kifolyólag folyton zaklatják. Schubertet tulajdonképpen felfüggesztették, a fizetését azonban kivételképen megkapja és szolgálatra is be van osztva a főpostára, a nemzetközi távirtda-leszámolási osztályhoz. Ezidőszerint azonban nincs Budapesten. A dolga ezidőszerint úgy áll, hogy minden valószínűség szerint elbocsátják, míg Donáth, aki ezidőszerint egy budapesti gőzmalom pénztárosa, huzza a postafőtisztii fizetését és később a nyugdíját is megkapja.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 13-án az időjárás: száraz, enyhe.

— Forrongás Perzsiában. Teheránból táviratozzák: Perzsiában megint forrongó állapotok vannak. *Mohamed Ali Murza*, a 14 éves új sah, annyira kétségbe van esve, hogy *öngyilkossági kísérletet tett*. A sah kijelentette, hogy nem akar trónon maradni és vigasztalhatatlan amiatt, hogy szüleitől elválasztották. A kormányzó körök már új uralkodó után néznek. A rettenetes pénzhiány egyre nehezebbé teszi a kormány helyzetét. Különböző nomád törzsek fellázadtak az új kormány és a sah ellen. A sahnak két évvel ezelőtt száműzött fivére, *Sadar esz Daulech* visszatért Perzsiába, ahol híveket toboroz. A helyzet rendkívül válságos.

— Szterényi Kalocsán. Fővárosi tudósítónk jelenti: *Szterényi József* kereskedelmi államtitkár szombaton Kalocsára utazik, ahol *Várossy Gyula* érsek vendége lesz. Az államtitkár ezuttal résztvesz a kalocsai katolikus leányegyesület fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmával rendezendő ünnepségen.

— A baja-báttaszéki hid megnyitása. *Bajáról* táviratozzák: A Máv. leirata szerint az a vállalkozó rt., amely a baja-báttaszéki hidat építette, kérvényt nyújtott be az iránt, hogy a hid megváltási összeg követelése nélkül még október előtt adassék át a forgalomnak. A Máv. teljesíthetőnek tartja az érdekeltség kérelmét az azonnali hidmegnyitás iránt és a műtanrendőri bejárást *augusztus 20-ra vagy 22-re* jelzi.

— A marokkói háború. A spanyol-marokkói háborúról a következő táviratok szólnak: *Penon de la Gomerából* jelenti: Az ellenséget egész napon át tartó ágyutüzeléssel menekülésre kényszerítették. A tüzéség a közelben lévő duárok (mór sáncok) bombázta. Eközben számos mór meghalt, vagy megsebesült. — *Melillából* jelenti: Tegnap az ellenség megtámadott egy élelmezési vonatot kísérő csapatot, amelyből hatot megölték és többeket megsebesítettek. — *Alhucemásból* jelenti: A marokkóiak folytatták a tüzelést a város ellen, melynek őrsége fegyver- és ágyutüzzel válaszolt. A marokkóiak némi veszteségeket szenvedtek. A spanyolokat nem érte veszteség.

— Az új német hadügyminiszter. A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből: *V. Heeringen* tábornokot, a második hadtest parancsnokát a császár hadügyminiszterré nevezte ki.

— Megérkezett a Kossuth-szobor főalakja. Ma este Budapestről Aradra szállították az aradi Kossuth-szobor főalakját, amely holnapig a vasutnál marad. A főalakot holnap a *József-főherceg-utra* szállítják s elhelyezik a talpazatra.

— Az aradi vesztőhelyért. A simándi leány ifjúság augusztus 7-én rendezett multságán szép összeg gyűlt be az aradi vesztőhely javára. Az előadás tiszta jövedelme 34 korona, amit a mai postával az Aradi Közlönyhöz beküldtek. A hazafias célra felülfizettek: *Brandeiss* nővérek 4 kor., *Brandeiss Henrik* 80 f., *Bánhid* Sándor 1 kor. 40 f., *Remenyik Kálmán* 1 kor. 40 f., *Bogsch Zoltán* 1 kor., *Balogh Gyula* 1 kor., *Philipp János* 1 kor., *Blau Zsigmond* 60 f., *N. N.* 40 f., *Róth Kálmán* 40 f., *Steiner Györgyné* 40 f., *Fodor József* 40 f., *Scheer Pálné* 40 f., *Weisz Jenny* 20 f., *Hell Jakabné* 20 fillért.

— Agyonlőtt léghajósok. *Boroszlóából* jelenti: A *Schlesische Zeitung* jelenti *Kattowitzből*: Ma reggel egy német léggömb négy utassal átrepült az orosz határon. Az orosz katonai határőrség észrevette a léggömböt, erős tüzelést indított ellene, úgy, hogy a léghajó kénytelen volt kikötni. Hárman a léghajóban ülők közül meghaltak, a negyedik súlyosan megsebesült.

— Eulenburg herceg kauciója. Berlinből táviratozzák: A birodalmi főtörvényszék félmillió márkáról 100,000 márkára szállította le *Eulenburg* herceg kaucióját. Ezt a határozatot a büntető kamara tanácsa azzal okolta meg, hogy a vádlott külföldi utazásáról a bíróságnak pontosan jelentést tett, mikor pedig gasteini tartózkodása ellen a törvényszék aggodalmakat táplált, azonnal visszatért.

— Játékbárlang Bártfán. „A Nap” ma esti száma, mint fővárosi tudósítónk jelenti, azt írja, hogy *Bártfa-fürdőn* nagy játékbárlangműködik. A játékbárlang *Strasser Manó* vendéglős és kávéházának egyik különtermében van. A szeparében a szezon kezdete óta esténként folyik a baccarat és a játéknak a fürdővendégek között már sok áldozata van. Igen sokan a játék miatt megszöktek *Bártfáról* és a fürdő közönségében e miatt nagy az izgalom. A csendőrség, mint „A Nap” írja, tud a dolgról, de mindeddig nem avatkozott a játékbárlang üzemébe.

— Öngyilkos szerelmesek cím alatt lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy *Frauheim Erzsébet* fiatal varróleány, — akit *Löbe Béla* nyomdászfiú a csálai erdőben revolverből megölt, — a kórházban olyan kijelentést tett a *Ferdinánd-utca* 7. szám alatt lakó varrónőnek, mintha a szerencsétlen *Löbe Béla* őt megfosztotta volna női becsületétől. Mint most értesülünk, a kisleány ezt a kijelentést lázas, öntudatlan állapotban tette s amikor magához tért, az egészet visszavonta, mert a *Löbe-fiu* soha sem közeledett hozzá tisztességtelen szándékkal.

— *Odry Lehel* a főkonzulné rémtettéről. Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy *Gayan* budapesti spanyol konzul felesége *Cirkvenicában* a tengerbe dobta két leánykáját. *Odry Lehel*, az operaház Aradon lakó nyugalmazott művésze, aki nemrég jött haza *Cirkvenicából*, érdekes dolgokat mond a boldogtalan urnőről.

— A Terápia-szállóban egy folyosón laktam *Gayanékkal* — mondta *Odry* — akik rendkívül visszahúzódottan éltek. Az asszony nyugodtnak látszott és állandóan szótalan volt. Nem láttam rajta az idegesség nyomait.

Odry nál látható egy képes lap is, amelyen *Gayan* és egész családja le vannak fotografálva.

— Halálozás. *Domonkos József* volt aradi cukrász, tegnap meghalt. Az ismert aradi polgár halála városszerte nagy részvétet keltett. Az elhunytban *Domonkos Lajos* törvényhatósági bizottsági tag testvérét gyászolja.

— Közigazgatási bizottsági ülés akadályokkal. Pécsről táviratozzák: A törvényhatósági életben páratlan eset történt itt ma. A szabályrendelet értelmében a mai napra volt a közigazgatási bizottság ülése egybehíva. Minthogy a főispán távol van, a polgármester pedig szabadságon, a főjegyző a belügyminisztertől kért felhatalmazást, hogy az ülésen elnökölhessen. A belügyminisztertől azonban a szükséges meghatalmazás ma nem érkezett le és így a bizottság tagjait az utolsó pillanatban kellett értesíteni, hogy nem lehet ülésezni.

— Automobil katasztrófa. *Gráci* távirat jelenti: *Ilyrveistritz*nél egy automobil, melyben nyolcan ültek, egy hat méter magas töltésről lezuhant. Az utasok az automobil alá kerültek. Négy utas halálosan, a többi súlyosan megsebesült. A szerencsétlenül járt utasokat a *fiumei kórházba* szállították. Az automobil tulajdonosának és a szerencsétlenül jártak nevét nem sikerült megállapítani.

— Új gazdasági tudósító. *Aradmegye* borossebesi járásába a kormány gazdasági tudósítót kinevezte *Almay Olivér* alicsi földbirtokost.

— Az ipari munkának vasárnapi szünetelése. A színházaknak, ugyancsak bárminő más előadásoknak látogatására, mutatványoknak, látványosságoknak, kiállításoknak megtekintésére, továbbá a közlekedési eszközök, vagy a közönségnek munkaszüneti napokon is rendelkezésére álló egyéb intézmények igénybevételére szolgáló jegyek a kizárólag ezek árusítására berendezett üzletekben munkaszüneti napokon déli tízenkét óráig árusíthatók. Más üzletág céljaira berendezett üzletekben az említett jegyek árusítása munkaszüneti napokon az alatt az idő alatt végezhető, melyben az illető üzlet a fennálló munkaszüneti rendelkezések szerint nyitva tartható. Az ipartörvény rendelkezései alá tartozó intézetek és vállalatok, illetve ezek alkalmazottai által közvetlenül folytatott jegyárusítás munkaszüneti napokon az illető intézet és vállalat üzemére nézve érvényben levő munkaszüneti korlátok között végezhető, míg az ipartörvény rendelkezései alá nem tartozó intézetek és vállalatok, illetve ezek alkalmazottai által munkaszüneti napokon közvetlenül folytatott jegyárusítás az 1891. évi XIII. t.-cikk szempontjából semminemű korlátozás alá nem esik.

— Csendélet a kaszinóban. Ilyen címen szóról-szóra a következőket írja a „*Szarvasi Hirlap*” legutóbbi száma: Kedden este történt, hogy egy kártyaparti közben való szóváltásból kifolyólag *Buck Adolf* kereskedő *Sámuel Viktor* dr. ügyvédet pofonütötte, aki erre *Buck* botjával kétszer végig vágott. *Buck* erre széket ragadott, a további tettelegességnek azonban véget vetett az, hogy *Sámuel* dr. a kaszinóból eltávozott. A közönség ezek után nagy érdeklődéssel várja, hogy a kaszinó választmányja milyen álláspontot fog elfoglalni ebben a kinos feltűnést keltett ügyben.

— Léghajó-szerencsétlenség. *Frankfurtból* táviratozzák: A *Parsival* nevű léghajó utasai ma, amikor *Hamburgba* akartak léghajón utazni, szerencsétlenül jártak. A frankfurti kiállítás közelében a léghajó két ház közé került és miután nagy erővel leszakította a házak kiálló részeit, a földre zuhant. Bár a leütődés nagy erővel történt, a léghajó utasainak az ijedségen kívül semmi bajuk sem lett.

— Eltűnt aradi ügynök. A budapesti rendőri sajtóiroda jelentése szerint a fővárosból nyomtalanul eltűnt *Braun Ignác* aradi születésű 42 éves utazó ügynök *Tisza Kálmán-tér* 27. szám alatt lévő lakásáról.

— Jelentéktelen baleset. *Tarcsal Mihály* rendőr a *Forray-utca*ból a *Szabadság-térre* hajtott át kerékpáron. Az utca nyílásán valaki a kerékpár utjába került, akit el is ütött és magával rántotta a kerékpáron ülő rendőrt is. Az összeütközés percében ért oda a 10-es számú lövőnap, amelynek lovai a kerékpárt a kocsi kerekei alá rugták. A közönség az első pillanatban azt hitte, hogy a rendőr és az elütött ember is a kerekek alá kerültek. Ezeknek azonban semmi bajuk nem történt. *Prohászka László* dr. megvizsgálta a rendőrt és megállapította, hogy baja nem esett. A kerékpár által elütött ember eltűnt a tömegben.

— Vidám nyilatkozatok. A nyár megteremti a furcsa nyilttéri nyilatkozatokat. A nyári forróság szinte átforgatja az embereket és különös kedvet kapnak a nyilatkozásra. Ime, itt van kettő a legfrissebb nyilttéri termékekből:

Ez Szabadkán készült:

A boszu műve.

Tudomásomra jutott, hogy Hirsch Berta születő amerikai elutazta előtt több háznál olyképp nyilatkozott, hogy nem ő, hanem én távozok. Ez indított arra, hogy értesítsem azon n. b. urinókat, akik már személyesen is ismernek, vagy akik csak névleg, hogy a fenti felhozott dolog nem felel meg a valóságnak. Mert én 16 évi működésem után már ugyancsak feleslegesnek tartanám Szabadkát elhagyni, már annál kevésbé is, mert arra sem kedvem nincs, sem utalva nem vagyok s így vagyok bátor azon n. b. urinókat, kik már eddig is segítségem igénybe venni sziveskedtek s kik annak szükségét érzik, hogy lakásom továbbra is a csirke piacon Petőfi-utca, Illés-féle házban van.

A n. é. urihölgyek becses pártfogását kérve maradtam tisztelettel:

özy. Hamburger Mária
okl. születő.

Az egyik nagyváradi lapban kesereg Horváth Károly háztulajdonos. Nagy a bánata, mert megszökött a fia. Azaz, hogy nem is bántja őt anyyira, mint... No de hadd szóljon ő maga:

Tudomásul.

Tisztelettel tudomására adom a nagyérdemű közönségnek, hogy Károly fiam f. hó 3-án késő éjjel minden cökmökjével saját házamtól eltávozott és egy 65 éves apának, aki 23 éves koráig a legnagyobb kényelemben nevelte, még azt sem mondta, hogy papucs... mai naptól leveszem róla kezemet s érette felelősséget nem vállalok. Nagyvárad, 1909. aug. 4.

Horváth Károly,
háztulajdonos.

Milyen könnyelmű és meggondolatlan ez a mai fiataltság. Ha már meg akart szökni, hát szökött volna, de legalább mondta volna azt: papucs. Most még rajta volna az apja keze.

— Elzúllott szolgabíró. Különös módon zsarolja meg a szegedi kereskedőket és iparosokat egy szánalmas külsejű ember, aki valamikor jobb napokat látott. A szolgabírói hivatalból csöppent ki az utcára, ahol most szélhámossgal és csalással szerzi meg magának a legszükségesebbeket, amíg a rendőrségnek majd elfognia sikerül az eksz-szolgabírót.

Néhány nap óta zúllott formájú 35—40 évesnek látszó ember járja az utcákat. Föl-föltünik a város legkülönbözőbb pontjain és nyomtalanul eltünik, hogy a legközelebbi negyedében már valamelyik másik utcában bukkanjon elő. Mind-n valamire való üzletbe beállit és a tulajdonost keresi. Azután elkezd keservesen sirni, panaszkodni és elmond egy szivhez szóló mesét. Hogy ő is ugyanabban a szakmában dolgozott valamikor, hogy a sors nagyon rosszul bánt vele, az emberek igazságtalanok, nem könyörülnek rajta. Volt virágzó üzlete, vagyona, mindene, de tönkre ment, a családja kitagadta s most éhezve járja az országot. Mindenhol energikusan kijelenti, hogy könyöradományokat nem fogad el és arra kéri az üzlettulajdonosokat, hogy munkát adjanak neki s ő rögtön dolgozni akar. Mindenhol megkönyörülnek rajta és alkalmazják. A nyomorúságos külsejű ember hálálkodva fog neki a munkának, aztán alázatosan előleget kér. Amikor megkapja, eltünik és többé nem mutatkozik. Ily módon egész esomó iparost károsított meg rövid idő alatt. A kárvallott emberek följelentést tettek az ismeretlen szélhámos ellen, aki két nap óta nem mutatkozik. A rendőrségen azt hiszik, hogy az illető egy ismert, veszedelmes szélhámos, akinek már volt baja a szegedi rendőrséggel. Akkoriban is Rácznak mondta magát, mint most. Valamikor szolgabíró volt Ujvidéken, de végképpen elzúllott. Még a régi szélhámosaiból kifolyólag is adósa a rendőrségnek, amely most föl szólította a szegedi iparosokat és kereskedőket, hogy mi helyt Ráczt újól fölbukkan, azonnal adják át a legközelebbi rendőrségnek.

— Hogy mulat az ur? Nagyváradról írják: Tegnap este 10 óra után a vársánc mögött levő Vas-féle korcsma előtt kitört a híres csizmadia-virtus néhány legényből. Kora délután óta ivott a csizmadialeányekből álló társaság s este kilenc óra után már elfelejtve összes ártalmatlan békés szerszámaikat, revolverekből lövöldözve vonultak ki a korcsmából. A hangos társasággal szembe került két cigány suhanc. Puj Sándor meg az öcsese, Kálmán. A két muzsikusz gyerek cincogtatni kezdte a hegedűt, mire négyen, a hangos kompániából a cigány-fiúk elé állottak. Pénzes Dániel revolvert fogott a cigányokra:

— No most az angyalát úgy muzsikáltok, ahogy én parancsolom. Tudjátok-e, hogy mulat az ur?

Valamikor a kávéházak ablakán az urak tivornyáiról leshették el a jámbor csizmadia-ur tempót.

— Fél lábra hé, azt a rongyos more pófádat!

A külvárosi korcsma jámbor primása nem igen látott még ilyen cifra uri mulatságot s nem akart engedelmessékedni a részeg csizmadia-uraknak.

Eleinte cifra káromkodásokkal próbálták a két cigányt idomítani.

— Instálom, sohse voltam én cirkusz-ló, szabadkozott a cigány, amire aztán Biró Ferenc, az egyik csizmadia kést rántott és a Puj Sándor arcába szurt.

A szegény primás arcát elborította a vér s kétségbeesetten futásnak eredt. Ezt látva a részeg legények, Puj Kálmánra vetették magukat s a tenyerét szurkálták össze. A két cigány suhanc kétségbeesett futással menekült a sertés-vásártéren keresztül. A részeg csizmadia pedig fellármázva az utcát óriási lármával üldözöbe vették a cigányokat. Pénzes Dániel revolverből lövöldözött utánok:

— Csak a fejére célozz! — biztatta a pajtása.

Közben egész esomó csavargó szegődött a lövöldöző társasághoz, úgy, hogy a katonai őrzület és a mindenfelől összefutott rendőrök alig bírták megfékezni a garázdálkodókat, akik közül Biró Ferencet és Pénzes Dánielt letartóztatták.

— Szélhámos-üze mek. Bohos Lajos buziásfürdői vendéglőshöz beállitott egy Oppert nevű tügyök még egy fiatalemberrel, aki előadta, hogy a vendéglői épületet 10.000 koronáért megvette Loyold J. tulajdonostól. Bohost rendkívül meglepte a dolog, a további beszélgetés folyamán az új tulajdonos rábirta Bohost, hogy adja át neki a vendéglőt. Bohos kapott a jó ajánlaton és rögtön szerződést is kötött, amely szerint szeptember elsején veszi át az ifjú háziur és ujdonsult vendéglős az üzletet. Erre aztán áldomást ittak. A cigány huzta a nótát, a fiatal ur pedig vigan mulatott. A mulatozás folyamán a fiatal háziur egyszerre csak Bohoshoz fordult s 250 koronát kért tőle kölcsön, a mit az szó nélkül adott neki. A pénzt a cigányok közé szórta a mulató vendég s miután 93 koronára rugott a csehje, fizetés nélkül eltávozott. Másnap kisült, hogy Bohos szélhámos-üze mek áldozata. Szávin Zsákó mehalai 28 éves volt díjnok csapta be a korcsmáros, aki megtette a följelentést. Szávin Zsákó ezek után Temesvárra ment, beállitott a Polatsek-féle könyvkereskedésbe és előadta, hogy a szerb püspöki aulából jön s körülbelül 50 korona értékű tárgyakat akar venni. A kereskedő azonban elővigyázatból érdeklődött illetékes helyen s kisült, hogy Szávin őt is be akarta csapni. A temesvári királyi ügyészség csalás miatt vádat emelt a szélhámos ellen.

— Amerikában kivégzett magyar ember. Newyorkból jelentik: Boldis Mihály gyilkosát, a diószegi (Biharmegye) illetőségű Szabó Istvánt Norristownban kivégezték. A kivégzés a Montgomery County fogház hátsó folyosóján történt, ahol fölállitották az akasztófát. Utolsó útjára elkísérte a bíróság tagjain, Kuthy Zoltán esperesen és Csekes Béla református lelkészen kívül az a zsüri is, amely annak idején halálra ítélte. Szabó nyugodtan ment a bitó alá. Mielőtt végeztek volna vele, előállott az egyik ssheriff és megkérdezte Szabótól, nincsen-e valami mondani valója. Szabó nyugodt hangon ezt mondta:

— Igenis van! Nyugodtan, istenbe vetett hittel megyek a halálba. Ő benne bizom az utolsó percig, aki tudja az igazságot és hiszem, hogy az ő mindenhatósága megbocsájt nekem, aki megbántam gonosz cselekedetemet. Istenem, légy irgalmas, te benned bizom!

Miután Szabó a ssheriffekkel kezét fogott és a lelkészeket megcsókolta, az elítéltet átvette a hóhér. A kivégzés 20 percig tartott. Szabó holttestét a magyarság temettette el a pottstowni temetőben. Sirjánál Csekes Béla phönixvillei ref. magyar lelkész mondott beszédet.

— Kocsik karambolja. Ma délután két óra tájban Antalfi Iván béltisztító a kocsijával neki hajtattott a Kossuth és Batthyány-utcák sarkán Hajni Andrásné kocsijának. Az összeütközés pillanatában az asszony oly szerencsétlenül esett le a kocsiról a kövezetre, hogy súlyos sérülésekkel kellett őt a kórházba szállítani.

— Ellopott ékszerek. A nyíregyházi rendőrség táviratilag értesítette az aradi rendőrséget, hogy Szabolci Weisz Ferenc kárára e hó 7-től 11 ig terjedő időben körülbelül 10.000 korona értékű különböző ékszereket bezárt lakásból alkulescsal való felnyitás útján elloptak.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Szepők és májfoltok ellen használjon eredeti Kárpáti-féle Benzoetej-crémet és Benzoetej-szappant. Kapható a készítőnél: Kárpáti János gyógyszerárán Arad, Boros Béné-tér 15. szám. 898

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

SPORT.

+ Az Aradi Toldi Atletikai Klub e hó 20-án rendezi meg az Aradi Atletikai Klub Török Gábor-utcai sporttelepén birkozó versenyét, mely iránt nemcsak az aradi, hanem az összes délmagyarországi sport-egyesületek legnagyobb érdeklődéssel viseltetnek, mert ez alkalommal dől el, ki lesz a birkozás terén Délmagyarország és Arad város bajnoka. Több délvidéki sport-egyesület neves tagja küldötte már be nevezését s előre láthatólag kemény munkát kell majd végezniük a dícsőség elnyerésére már annál is inkább, mert a vidéki egyesületek küldöttei között számos oly sportférő van, kik már országos versenyek alkalmával igen jó hírnévre tettek szert. A mai napig nem kevesebb mint 22 nevezés érkezett be. Az aradiakon kívül a szegedi, szabadkai és temesvári sport-egyesületek jelentették be közreműködésüket. Lázás munkát fejt ki a Toldi Atletikai Klub versenyrendező bizottsága a verseny megrendezése körül. A verseny vezetését a klub kérelmére a magyar atletikai szövetség egy kiküldött tagja fogja végezni.

MULATSÁGOK.

(=) Regruta bál. Az 1909. évben besorozott újoncok az idén is, mint minden évben egy nagyobb szabású regruta-bálat rendeznek. Ezen nagyszabású bál iránt érdeklődő regrutákat f. hó 15-én délután 3 órára a Kánya-féle városi söresarnokba a regruta-bál vigalmi bizottsága nevében szíves megjelenésre kéri Kovács.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Meghívó. Az aradi aut. orth. izr. hitközség elnöksége tisztelettel meghívja a tagokat f. hó 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre. Tárgy: Alapszabályok. Az aut. orth. izr. hitközség elnöksége értesíti a tagokat, hogy a péntek este és szombat délelőtti istentiszteleten új kántor fog próba előimádkozást tartani.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Panaszok Szelle József ellen. *Kelényi Imre dr.* budapesti ügyvéd, *Herbster Károly* megbízásából ma panaszt küldött be az aradi törvényszékhez. *Herbster* előadja panaszában, hogy 460 és 729 koronás követeléseibe hajtásával bizta meg évekkézel előző *Szelle József* ügyvédet és dacára annak, hogy *Szelle* behajtotta a követelést, a befolyt összeggel csak részben számolt el. Hasonló panaszt nyújtottak be *Lénárt Imre* aradi és *Sztepankó Henrik* kassai lakosok is. A törvényszék legközelebb foglalkozik az ügygyel. Érdekes megemlíteni, hogy *Popovics Sebőné*, aki az utóbbi hónapokban hasonló panasszal fordult a törvényszékhez, megkapta Szellétől 1500 koronáját.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

= Országos borászati kongresszus Versecen. Versec város közönsége szeptember 19-én és 20-án *Kossuth Ferenc* és *Darányi Ignác* miniszterek, valamint *Szterényi József* és *Mezőssy Béla* államtitkárok védnöksége és az összes országos gazdasági egyesületek közreműködése mellett borvásárral egybekötött országos borászati kongresszust rendez. E kongresszus rendezésére Versec város közönsége azért vállalkozott, mert e kiválóan bortermelő vidék gazdáinak, szőlő- és bortermelőinek alkalmat óhajtanak adni arra, hogy gyakorlati és elméleti ismereteiket gyarapítsák és kiváló szakemberek tanácsait meghallgatva, azokat gazdaságaikban érvényesítsék.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 12.

Amerika 1-el elcsöb, Készáru: Kínálat megtele 5 vételkegy gyenge, 15 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.97—6.99	6.93—7. —
Buza 1909. októberre	13.56—13.57	13.56—13.57
Buza 1910. áprílra	13.74—13.75	13.74—13.75
Rozs 1909. októberre	9.85—9.86	9.85—9.86
Zab 1909. októberre	7.48—7.49	7.49—7.49

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ... 648.50
Magyar hitelrészvény ... 758 —

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fill.

Iőrig: fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 140—142 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 142—146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig.

Sertéslelészám: augusztus hó 9. napján volt készlet 29642 darab, augusztus 10. napján felhajtattott 5.1 darab, aug. 10. napján elszállított 159 darab, augusztus 11. napjára maradt készletben: 30.064 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata vevők változatlan.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simenyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. augusztus 13-án, péntek:

1. Dínyertes malac. Humoros. — 2. Egy szegény rongyszédő regőye. Dráma. — 3. Seta Stambulban. Látványosság. — 4. Szép pénzügytemény. Színezett felvétel. — 5. Henrik porosz herceg autó-turautja. Sp.rikép. — 6. Szerencsehozó galyak. Humoros. — 7. Napoleon és Josephine. Dráma a nagy francia császár életéből. — 8. Jancsi Pannihoz megy. Kacagató. — 9. Eneklő és beszélőgép. „Mignon“ opera nagy áriája mozgófényképpel, Madame Petracni, coloratur énekesnő előadásában.

Előadások este fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred senkara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.*

Limbbeck János és tita

első magy. kir. szab. érckoporsó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület Városi és megyei telefon: 93.

Alólírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a forrón szeretett jó atya, illetve nagypapa, após, testvér, sógor, rokon és jóbarát

Domonkos József,

folyó hó 11-én délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor, hosszas betegeskedés után, életének 65-ik évében a jó Isten rendelkezése szerint jobblétre szenderült.

A megboldogult áldott emlékezetű elhunyt augusztus 13-án, pénteken délután 5 órakor leend a Széchenyi-utca 2. számú családi házból református egyházi szertartással a helybeli felső-temetőben örök nyugalomra helyezve.

ÁLDÁS EMLÉKÉRE! BÉKE PORAIRA!

Arad, 1909. augusztus 11.

Domonkos Janka férjezett Kárpáti Jánosné, Domonkos Gyula, gyermekel. Domonkos Gyuláné szül. Sarlot Margit, meny. Kárpáti János, veje. Kárpáti Mariska, Kárpáti Lajos, Kárpáti Lenke, Kárpáti Janka, Domonkos Dénes, Domonkos Gyula, Domonkos Margitka, unokái. Besse Sándor, Domonkos Lajos, Domonkos Julianna férjezett Kiss Pálné, testvérel. Besse Sándorné szül. Tüdös Julianna, Domonkos Lajosné szül. Ehrenguber Mária, sógornői. Kiss Pál, sógora. Kovács Sándor és neje szül. Besse Erzsike, dr. Kiss Jenő, Kiss Vilmos, Kiss Ilonka, a megboldogult testvéreinek gyermekei, illetve veje. 2x59

Nemesfajú, cukorédes

Turkesztán dinnye

Klgrja 24 fillér.

Báró Bohus László dinnyetermelő telepeiről.

Egyedül 2952

Dürr Gusztáv

esemege üzletében

a Városházzal szemben.

Naponta többször
frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

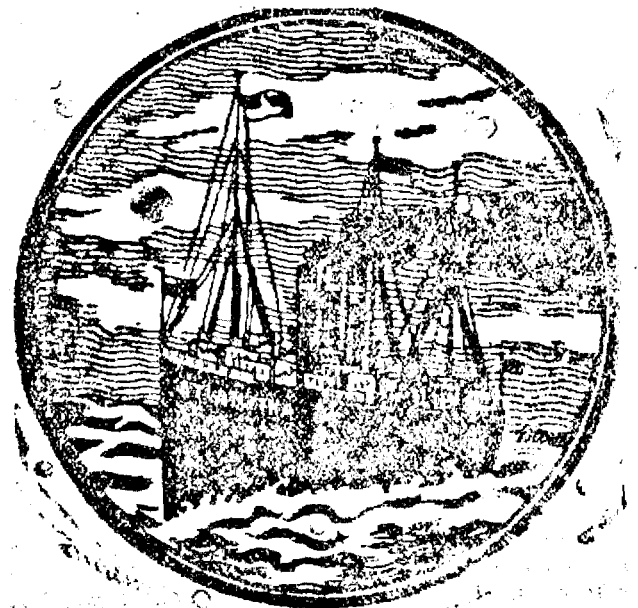
Atlantika

kávé és tea behozatalnál

kapható.

421

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA
TOS GYÖGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÖGYVIZ

zel gyomor, vesé-hólyagés
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
Aradon.

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek

részére 2096

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában

kaphatók.

Ujítás.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram

kiegészítésül

ujdonsági osztályt

létesítettem, melyet olyképen vezetek, hogy **ezentul minden ujdonságot 15-25 példányban** bocsátok az olvasó közönség rendelkezésére. **Célom, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessenek.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen állapotban adok Olvasásra, megvételre mélyen leszállított árbau bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére.

Ugyanezen ujtást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Egyben van szerencsém üzletem

papír- és írószere

részét a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. Azáltal, hogy a legelőkelőbb gyárakkal létesítettem közvetlen összeköttetést, — papirkereskedésem **irodák és hivatalok részére legelőnyösebb beszerzési forrást képez.**

Levél- és írópapirok, írószerek, írógépkellékek, üzleti könyvek, u. m. i. strazzák, másolókönyvek és irodai felszerelések gyári raktára. Különlegességek irodai cikkekben.

Névjegyek és levélpapirok a legmodernebb és legtisztább kivitelben kaphatók. Képes levelező lapok nagyban és kicsinyben. Minden könyv és zenemű-ujdonság raktáron. Nagy választéku antiquarium. Divatlapok és folyóiratok előfizetése.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő
ARADON, Andrassy-tér 20. sz.
(Fischer Eliz-palota.)
Telefon szám 885.

Parket viasz és pasta
tükörfényes parket nyéréséhez.

MOLYOK ELLEN

LEGBIZTOSABB SZER A
VOJTEK ÉS WEISZ-FÉLE

ÉVEK ÓTA KIPRÓBÁLT

MOLYPUSZTÍTÓ

— 50, 1.—, 2.— KORONÁS
EREDETI DOBOZOKBAN.

LEGUJABB FRANCIA ILLATSZER UJDONSÁGOK, HÖLGYPOROK, SZAPPANOK, FOGPOROK, FOGCREMEK, FOGVIZEK, FOGKEFÉK, !!!! SZIVACSONK, stb. NAGY RAKTÁRA. !!!!

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik, ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegelőzőbb módon és teljesen „Phenol-sav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskáknak még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depilator“. E csodáhatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi ovszer a „MITER“, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél: gyógyszer-tárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Hajós Árpád

APRO HIRDETÉSEK

Olcsó nyaralás.

Menyházán, a kies fürdőhely egyik legszebb pontján, a v. suti megállóhely mellett olcsó, kényelmes szobák és kitűnő ellátás kapható Schida Józsefné „Elza” szállodájában. 2887

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függőzék jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltek. 2922

Egy fiatal kereskedő,

ki óvadékképes, vegyeskereskedésbe üzletvezetői állást keres. Cím a kiadóban. 2949

Fiatal írólista,

ki a magyar-német levelezésben és gépirásban jártas, mindkét nyelven stenografál, vidéki nagyobb gyári irodában alkalmazást nyer. Ajánlatok „Jövő” jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2954

Motoros cséplőgép,

három lóerős, Mayer gyártmány, teljesen jó karban jutányos áron eladó Menczer B. Ferencnél Nagy-Halmágyon. 2956

Modern kölcsöntárunkba

érkezett újdonságok: Móricz Zs. Hét krajcár. Felicitas Rose: Heideschulmeister, Zobeltitz: Die Körbe des Herrn von Wildenberg, Ingusz I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 173

Választó-utca 60. sz. alatt

(Maros felől jobb kézre) egy üres telek 1100 □ területtel olcsón eladó. Bővebbet Lahner György-u. 8.

Képkjárusítás

Raktáromban felhalmozott több ezer művészi képet heliogravurált, fény, olaj és színyomatot valamint a most alkalmi vétel folytán birtokomba jutott **művészi rézmetazeteket** melyen leszállított áron **kiárusítom. Bloch H.** papírkereskedése Arad, Andrassy-tér Salac-u. sarok. 1215

Újdonságok kölcsönzésrel

Schaw Bernard: Die törichte Heirat, Lindau: Der Held Tages, Felicitas Rose: Heideschulmeister Uwe Karsten, Stratz: Die armen Reichen, Schlicht: Officiere a. d., Stilgebauer: Der Eroberer, Schnitzler: Dämmerseelen, Heer: Laubgewind, Ballestreum: Mária Schnee, Bartsch: Vom sterbenden Rokoko. Kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárban, Aradon. 262

OLLA
gummikülönlegesség
kedvezményes legelső próbaszállítást
Vöröskereszt Drogeria
Arad, Weitzer János-u. 2.
18 szabadság.

4.6. 8.10 koronáért

Alkalmi vételek és eladások

Ékszerárgyakban

arany és ezüstművekben. Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órász és ékszerész 2791
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb áron megvételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek
TELEFON 438. TELEFON 438

Gartner Márk

épület és műlakatos, mérlegkészítő és javító műhelye

Arad, Szabadság-tér 11

Vanszerencsém értesíteni úgy a helybeli, mint a vidéki kereskedőket, hogy mindennemű **mérlegeket,** ugyszintén

= súlyokat = pontosan és jutányos áron készítek és javítok.

Szíves pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

Gartner Márk,
2899 épület és műlakatos, mérlegkészítő.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazotti

Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységcsavarok és a legjobb minőségű belső gummirozott kendercsövek a legolcsóbb áron

Kutak
a hozzávaló **csövekkel** olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazotti tüzi fecskendő és szivattyú készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz

Férfi, női és gyermek divatkalapok

állandóan nagy választékban!

Panamakalapok

tisztítása és más egyéb kalapok javítása és festése

jutányos áron elfogadtatik

Bittenbinder Konrád

kalaposmesternél 2931

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Hirdetmény.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a feloszítás alatt álló „Déznai népbank részvényegyesület, mint szövetkezet” ellenében bármily címen követelésük állana fenn, hogy igényeiket alulírott felszámolóknál a jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt érvényesítsék.

Két Déznán, 1909. évi augusztus 16 én. 2921

A déznai népbank részvényegyesület mint szövetkezet felszámolás alatt

Milián Zahariás s. k.
Rarila Teodosius s. k.

Keresünk megvételre

hat waggon préselt

alomszalmát.

Seidner Bernát és Fia

2955

Berzova.

ROPS

biztonsági gyorsfűző.

Tűzveszély kizárva!

Ha felborul, elalszik. Szesz ki nem folyhat.

Szezfogyasztásban igen takarékos Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikkek árusító üzletekben. Ha valahol nem kapható, szíveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/4.
Helybeli elárúsítók: Póhu. János, Rosenberg R., Maresch Gyula, Kohn József, Rudas Samu. 5805

Templom építés.

A gör. kel. egyház Fazekas-Varsádon templom építését határozta el. Az építési összeg 34.179 korona 93 fillér. Az ajánlattevési határidő **1909. év szeptember hó 5 ike.** Bányapénz az építési összeg 5%-ka. Az építkezési feltételek az Ó-Fazekas-Varsándi gör. kel. román plébániánál tekinthetők meg.

Ó Fazekas-Varsánd (Arad m.) 1909. augusztus hó.

Popovics János,

2960 lelkész.

Ezen cégről ismerhetők fel azon üzletek, amelyekben **SINGER** varrógépek árusítanak.

Gépeink nem szorulnak ajánlatra, csak arra ügyeljünk, hogy megfelelő helyen vásároltassanak.

ARAD, József főherceg-ut 9. sz.

Figyelemztetés! Az összes más üzletek által Singer név alatt forgalomba hozott varrógépek egyik régebbi szerkezetünk után készültek, melyek újabb csiládi gépeink mögötti szerkezetben, szolgáltatási képességben és tartósságban is messze elmaradtak. 2919